

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/II

Telefoni uredništva: dneva služba 2030, — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Na pragu nove dobe

Po Evropi veje strupen veter. Vlade krize sledijo druga drugi v enakomerni enolnosti, ne da bi bilo mogoče odkriti med njimi kako organsko vez. Vse evropske narode pretresajo politični in socialni sunki, enkrat tukaj drugič tam, ne da bi bilo mogoče najti skupen vzrok, ki jih dela nujne.

Pred par dnevi se je konstituirala nova vlada na Poljskem po divjem volilnem boju, ki bo imel še mednarodne posledice. Neglede na vse drugo, kar je mogoče sodelovalo pri sestavljanju nove vlade in pri določevanju novega kurza, se sme podčrtati eno, namreč da je politična kriza pustila do kremenitega izraza državotvorno odporno silo poljskega naroda. Nasproti razjedajočim strankam se je pojavila elementarna želja po državni skupnosti in po sodelovanju vseh za procvit domovine.

Včeraj si je dala naša sosedna Avstrija novo zvezno vlado. Volilni boj je bil zelo srdit, splošna zmeden v načelih in v ciljih. Polagoma pa se je mukepolno izkristalizirala iz labirinta politično strankarskih stremeljenj izrazita misel za državotvorno delo v nasprotju s diktaturami, ki so jih hoteli uvesti posamezni politični pokreti.

Danes beremo, da je bila sirmoglavljena tudi francoska vlada. Ne morebiti radi političnih in državi škodljivih napak, ne zaradi neporabnosti svojega političnega programa, ampak ker je tako konvencionalni politični interesom političnih nasprotnikov. Dolgo časa je kolebala, nazadnje pa se sula kot osebna žrtev osebnih neprijateljev. Toda odmev, ki prihaja iz francoskega podežlja, jasno dokazuje, da vladna kriza ni popularna. Še vsikdar po vojni, kadarkoli je francoski narod čutil potrebo po skupnem ustvarjanju delu za blagor domovine, se je pojavil krik po Poincaréju. Tudi danes se razlega od severa do juga. To je pojav francoske državnosti, ki prihaja, da obstaja v narodu neumrljiva volja za skupno delo za blagor ogrožene domovine.

Lahko bi tako prepotovali celo Evropo in povsod bi našli v podzavestju ljudstva to željo po mirnem in skupnem delu. V Nemčiji centrum z velikimi težavami sicer a vendarle z uspehom odgaja in utrjuje med strankami načelo, da so državne koristi nad osebnimi koristmi, v Angliji se zgornja cel narod okrog nesimpatične vlade, ki se bori proti gospodarski krizi in zida skupen imperij. V Italiji in v Rusiji je ta miselnost dobila čisto posebno konkretno obliko, ko so idejni pokreti s silo podjarmili narod in ga postavili v službo državne skupnosti, katero mislijo, da jo predstavljajo.

Na prvi pogled ni nobene vezi, smo rekli, med temi pojavi politične in socialne nestabilnosti. Politični in gospodarski niso sicer našli razlago, ki nas pa ne more zadovoljiti. Prvi trdijo, da je svetovna vojna zapustila za seboj toliko nerešenih vprašanj in toliko ranjenih narodnih ponosov ter toliko ambicij, da narodi ne morejo priti do mira in do stabilnosti. Drugi zopet razlagajo, da prihaja nezadovoljstvo, ki je zgrabilo evropske narode iz gospodarske krize, ki tepe vse brez izjeme, in ki je naložila posameznikom težka bremena in velike osebne žrtve.

Vse to se nam zdi modro, toda po našem mnenju gredo vzroki veliko globlje. Niti ureditev političnih meja, niti zadovoljitev narodnih ambicij, niti materialna blagostanje niso v stanju vrniti nam stabilnost in zadovoljstvo. Nam se zdeveda, da preživljamo velik idejni preokret, ki je začel na socialnem polju, ki pa polagoma prehaja na gospodarski in politični teren ter bo končno preuredil ves naš sodobni red.

Naša doba z vsem kar vsebuje, je plod sodbodoljubja in anarhije, ki jo je ustvarila francoska revolucija. Krščanstvo se je celo stoletje skoroda brezuspešno borilo proti zabledam liberalizma na vseh poljih človeškega udejstvovanja. Izoliral je človeka od človeka, postavil osebno dobrobit za najvišji cilj človeškega stremljenja. Iz vsakega človeka je napravil božanstvo, iz vsake človeške želje evangelij. Izpodkopal in uničil je čut za skupnost, za medsebojno navezanost, opustil vse naravne socialne celice od družine pa do države in domovine. Uničil je družinsko skupnost, zanikal državno avtoriteto, razdeljal solidarnost med socialnimi stanovi, v političnem življenju pa si osvojil oblast, ne da bi jo uporabil za blagor vseh, ampak za korist posameznikov ali skupino posameznikov.

Ves razvoj, ki ga preživljamo in na katerega žalibog gledamo le z očmi kronistov, ki naštevajo samo dogodke kako se drug za drugim odigravajo, ne vidijo pa skupne notranje vzroke, ki jih dela nujne, se nam zdi kot velikanska reakcija proti liberalizmu minolega stoletja in bolesten preokret v novo dobo, v kateri se bo uveljavil v tej ali oni obliki solidarizem med vsemi plastmi človečanstva. Človek bo moral nehati biti cilj sam zase, ampak bo moral sprejeti, da se v veliki družini človeškega rodu podredi skupnim koristim, če so moralno dovoljena.

S tem prihajamo na polje, ki je izrazito krščansko, ki je bilo naše in kjer je krščanstvo poklicano, da najde pravilno razumevanje. Ni naključje, če v Evropi smatramo, da krščanstvo vzgaja med ljudmi, najsi bo v tej ali oni funkciji, čut za skupnost. Regulator krščanstva je ljubezen. Da bi bolesta znamenja v Evropi v resnici pomenila, da stojimo na pragu nove dobe, ki naj se imenuje solidarnostna in karitativna, to ni samo naša želja, to je naše prepričanje!

Dunajska vremenska napoved. Dosedanje vreme se ne bo mnogo spremenilo. Na vzhodnem robu Alp zelo oblačno, morda s padavinami. Zagrebška vremenska napoved. Oblačno, hladno.

Program avstrijske vlade

Volivna reforma — Notranja razorožitev — Trgovinske pogodbe z agrarnimi državami

Dunaj, 5. dec. kk. V narodnem svetu je danes novi zvezni kancler dr. Ender prečital vladno izjavo, v kateri je kot prvo potrebno reformo napovedal demokratično volivno reformo, nadalje izgraditev brambnega zakona, da se država lahko zadosti zanesu na policijo, orožništvo in zvezno vojsko. Napovedal je torej notranjo razorožitev.

Dalje je dr. Ender naštel kot naloge narodnega sveta zakon o razdelitvi dajatev za boljšo finančno izravnavo dežel in občin, ponovno ureditev uprave in odredbe za odpomoč v gospodarski stiski in brezposelnosti.

Glede zunanje politike je navajal: Kakor znano, more Avstrija pridobiti šele sredi leta 1931 trgovskopolitično svobodo nasproti vsem drugim državam, iz katerih prihaja največji del avstrijskega uvoza poljedelskih produktov. S pristojnimi gospodarskimi korporacijami namerava vlada pripraviti one odredbe, ki naj v bodoče služijo zboljšanju eksporta za trgovino in industrijo. Z onimi agrarnimi državami, ki so za Avstrijo najvažnejše, se bodo začela pogajanja v kratkem času. Nadaljeval je: Vidimo, da tudi te države trpijo radi padca in da iščejo nove oblike trgovinskih odnosov. Na polju zunanje politike hoče doseči nova vlada najbolj prijateljsko razmerje z vsemi sosedni in vsemi drugimi državami Evrope, posebno pa z nemško bratsko državo.

Za njim je govoril bivši državni kancler socialist dr. Renner, katerega so neprestano motili z medklici Heimwehrovi, katere so drugi poslanci imenovali »parlamentarne krute«, ker se niso navajeni na parlamentarno disciplino. Ostro je obsodil sistem Vaugoin-Starhemberga. Naznačil je strmoglavljenje Schobrove vlade v najhujši gospodarski krizi za frivočno. Ožigosal je grožnje s pohodom na Dunaj in zahteval razveljavljenje osebnega gospodarstva, ki se je proti vsaki pameti vtihovalo v vladno delo. Nato pa je naglašal, da

vlada Ender-Schober morda pomeni napredek. Polnega zaupanja socialnih demokratov pa ta vlada še nima.

Dunaj, 5. decembra, kk. Današnja politična premiera novo izvoljenega narodnega sveta je bila v splošnem slika pripravljenosti k delu po dolgi, težki krizi. Že vladna izjava dr. Enderja, ki je v glavnem naglašal gospodarske momente, je dala za to prvo razpoloženje. Naslednji govornik socialnih demokratov dr. Renner je jasno izrazil, da je njegova stranka pripravljena sodelovati. Od nje torej nova vlada nima pričakovati fakcijske opozicije, če bodo ostali zvesti ustavnim potem in demokratičnim načelom. Kakor izhaja soglasno iz vseh izjav, se smatra za najvažnejšo nalogo nove vlade in novega parlamenta taka volivna reforma, ki bi stremela po spremembi sedanjega strankarskega proporca v korist individualnejše volitve posameznih kandidatov, tako da nikakor ni napačno sklepati, da je po sprejemu spremembe sedanjega volivnega reda smatrati nalogo sedanjega kabineta za končano in pričakovati nove volitve. Parlamentarni tonfilm pa je bil zelo živahen. Slišali so se najrazličnejši medklici, kakor: »Halt's Maul!«, »Veleizdajalec!«, »Kneževski kričalec!«, »Starhemberg, rojen paglavček!« itd. Dr. Renner je izrekel častno priznanje tudi bivšemu kanclerju dr. Schobru, češ da je dvakrat rešil državo.

Krščansko-socialni klubski načelnik dr. Buresch je izrekel novemu zveznemu kanclerju polno zaupanje svoje stranke. Seveda pa je obžaloval, da se kljub resnemu prizadevanju ni posrečilo, pritegniti v vlado tudi Heimwehrovski blok. Pozdravil pa je, da je vlada izrečno priznala, da se hoče držati načel demokratične republike. Nato je govoril o težki gospodarski stiski Avstrije in posebno avstrijskega kmetijstva, ki se radi deficitnega gospodarstva pogreza v vedno večje dolgeve. Kar se tiče

trgovinske politike s sosednimi državami, je zahteval revizijo trgovinskih pogodb s Češko-slovaško, Madjarsko in Jugoslavijo. Tudi se mora Avstrija zaščititi pred Romunijo, posebno glede preplavljanja dunajskega trga s klanvo živino. Glede češkoslovaške, madjarske in jugoslovanske revizije carinskih postavk za žito, goveje živino, prašice, mleko, zelenjavo, vino in mnoge druge predmete.

Na koncu je dr. Buresch pripomnil, da je industrija v Avstriji podobna pokopališču. Zahteval je pomoč proti brezposelnosti z vladnimi odredbami.

Za njim je govoril voditelj Heimwehra Starhemberg. Najprej je ostro napadel socialdemokratskega poslanca Wallischa, češ da je za Heimwehra ponižanje, da mora skupaj sedeti z Wallischem, ki je iz časov madjarske komunistične vlade znan kot velik zločinec. Starhemberg je bil kot prvi v novem narodnem svetu kaznovan z ukorom. Starhemberg je še izjavil, da samo Heimwehr more avstrijski narod pripeljati v boljšo bodočnost. Država Heimwehrovcem ni sama sebi svrha, temveč svet pojem, ki mora varovati narodnost, in narod sam ni vsota posameznih oseb, temveč pojem. Heimwehr zahteva v narodni državi vero v Boga, narodno zavest in socialno pravičnost. Na koncu svojega govora je razkladal heimwehrovski gospodarski program, ki naj bi se izvršil v štirih letih, slično kakor ruska pjalitika, v vsem javnem gospodarstvu.

Prihodnja govornika Landbundovec Pistor in Velenecce Straffner sta predvsem kritizirala mladostno vneto Starhemberga in navajala pri tem posebne želje svojih strank. Neki heimwehrovski poslanec je vložil predlog, da se poslanske diete zmanjšajo za 20 odstotkov. Na koncu se je bilo zasedanje narodnega sveta brez glasovanja odgodeno do prihodnjega četrta.

Fašistični režim si podredil vojsko

Namen vojaške reforme je kontrola vojske in — štedenje

Pariz, 5. decembra. Z »Liberté« se peča z najnovejšimi ukrepi fašistične vlade, ki je z uvedbo obveznega predvojaškega pouka napravila smeli poskus, da redno vojsko popolnoma podvrže svoji kontroli. S tem spopolnjuje svojo organizacijo, ki traja od 5. do 20. leta in se konča z odslužitvijo vojaškega roka. Vojni minister general Gazzera je predložil ta zakonski načrt, ki mu je pridal obrazložitve, v kateri se naglašajo, da se spreminjajo obstoječi predpisi glede služenja vojaškega roka, ker je treba spraviti v zvezo novi zakonski načrt z zakonskim načrtom o obveznem predvojaškem pouku. Radi tega je treba oba ta dva zakonska načrta vzeti istočasno v razpravo.

Vojaški rok znaša 18 mesecev. Glede na potrebo pa se ta rok napravi elastičen in sicer predvsem iz proračunskih ovirov. Zato fašistična vlada namerava skrajšati dobo trajanja vojaškega pouka na 12, 6 in 3 mesece, ali pa tudi popolnoma oprostiti obveznike vsake vojaške službe. Kdor hoče doseči skrajšan vojaški rok, je dolžan izvršiti predvojaški pouk, ki ga bo izvrševala fašistična milica v posebnih tečajih, kakor v fašističnih otroških organizacijah Ballili itd.

Po tem zakonskem načrtu o obveznem predvojaškem pouku so vsi vojaški obvezniki dolžni vstopiti v fašistične organizacije. Zato dobe

pravico, služiti mesto 18 le 12 mesecev. Ako je obvezanec edinec ali hranitelj obitelji, ima pravico na skrajšani rok treh mesecev mesto dosedanjih šestih. Tisti, ki niso edinci in tudi ne hranitelji, pa morejo biti prav tako deležni teh olajšav. Vsi vojaški obvezanci brez razlike, ki so posejali že obvezni predvojaški vojaški pouk, morajo služiti 12 mesecev.

Logično bi bilo, da na ta način sploh neha 18 mesečni rok. Načrt pa določa, da zgubijo to ugodnost vsi tisti, ki niso dovolj disciplinirani. Torej je ta rok nekaka kazen za tiste, ki niso v fašističnem smislu dovolj disciplinirani. Za tiste članke fašistične organizacije, ki so se v organizaciji najbolj odlikovali, določa načrt popolno oprostitve. S tem je fašistični režim vojsko sebi popolnoma podredil. Poleg fašistične milice, ki je s tem dobila stalno formacijo, se sedaj italijanski narod uvrsta v popolno oboroževanje.

»Liberté« opozarja, da si je fašistični režim podredil vojsko. List protestira proti temu vojaškemu sistemu in vprašuje, kdo bo učil v predvojaških vojaških tečajih, in odgovarja: Nobenega dvoma ni, da bodo tisti učitelji, ki so vodili strašno meščansko vojno in ki so se kot fašistični plačanci odlikovali v izvrševanju mnogih zločinov, požigov, napadov in ropov.

Zader ne more živeti

Prošnja za podporo v italijanskem parlamentu

Belgrad, 5. dec. AA. Težkoče, v katerih se nahaja Zadar in njegovo okolje, so nle včeraj odmevali v italijanskem parlamentu, ko se je govorilo o izrednih kreditih za zadruko pokrajino. Dalmatinski poslanec Dudan je očital prejšnjim italijanskim vladam, da so dovolile odstot 3. cone Jugoslaviji, tako da je Zadar ostal brez svojega prirodnega zaledja in brez krajev, kjer bi kril svoje potrebe. Tako je Zadar odrezan od svojega gospodarskega zaledja. Niso se smele podpisati

sanmargeritske konvencije, ki so jih že tako večkrat prekršila sama jugoslovanska konzulatna oblastva. Nova agrarna reforma v Dalmaciji ima samo ta namen, da vzame zemljo Italijanom v Zadrin tako še poslednje ostanke gospodarskega zaledja, ker oni ne morejo razpolagati s svojo zemljo iz Zadrada.

Dudan pričakuje obenem s poročevalcem, da bodo to poslednji krediti te vrste, kar se jih je dozdaj zahtevalo.

Francija kliče Poincaréja

Pariz, 5. dec. kk. Glede rešitve vladne krize se smatra, da se bo sestavila koncentracijska večina ter splošno ljudje imenujejo samo Poincaréja kot naslednika Tardieuja, dasi je še včeraj izjavil, da ne more prevzeti sestave vlade in da lahko dokaže z zdravniškimi spričevanji, da mu to ni mogoče. Končno pa se bo le moral udati soglasnemu pritisku javnega mnenja.

Tardieujev padec komentirajo pariški listi izredno milo. Niti ene opazke ni v njih radi borovne škandala. »Matine« kaže, da se je senat v svoji večrajšnji odklonitvi izrekel proti politiki dveh sovražnih strankarskih blokov in za koncentracijo, ki se mora spriti težko ob tej uri postaviti na čim širšo bazo. »Ere Nouvelle« očita Tardieuju, da ni razumel sestavitve republikanske koncentracije. Radikalna »Republique« izjavlja, da je senat obsodil formulo, ki je s konservativno desnico ugajala

takozvano realistično politiko. Demokracija je močnejša kakor parlamentarna tehnika. »L'Ouvrier« pravi, da hoče senat zedinjenje, ideal demokratičnega in socialnega napredka. Samo nekateri nacionalistični listi so razočarani radi padca Tardieuja in obtožujejo ga to levico.

Pariz, 5. dec. kk. Predsednik republike Doumergue je začel danes tradicionalno konzultacijo za rešitev vladne krize. Najprej sta se prijavila pri njem predsednika senata in poslanske zbornice, potem pa predsedniki velikih komisij. Vsi obiskovalci so naglašali častnikarjem, da bo kriza dolga in težka ter da se more rešiti samo s sesavo koncentracijske vlade. Danes popoldne je prvi prišel k Doumergue Poincaré, ki je razpravljal z njim celo uro. Za njim je prišel Tardieu, potem pa pisana vrsta vseh ostalih strank in belov frakcij.

Kmečkim otrokom - kmetijskega pouka!

Belgrad, 5. dec. AA. Da bodo kmečki otroci v osnovnih šolah čim boljše poučeni o posameznih panogah poljedelstva in jih vzbujali, je minister za poljedelstvo dr. Stanko Šibenik poslal pismo ministru za prosveto, v katerem ga prosi, naj izda potrebne navedbe za ustanavljanje šolskih vrto in tečajev v vaseh, kjer bi se deca učila sadjarstva in vrtnarstva, dekle pa ročnih del in domače higijene. Otroci bi se v teh vrtovih učili obenem tudi odgajati ono rastlinsko, živino itd., ki najbolje uspeva v njihovem kraju. Ministrstvo za poljedelstvo je pripravljeno dati v to svrhu potrebne drevesnice in semena, pa tudi nagrade organizatorjem vrto in najboljšim učencem tečajev.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 5. dec. AA. Včeraj med 13. in 15. uro je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika vlade in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića. Na seji so se reševala te koja vprašanja.

Romunski kralj vodi politiko

Bukarešta, 5. dec. Z »Adeverul« piše, da kralj ne namerava odstopiti od zamisli, da zbliža politične stranke in da se čimprej sestavi koncentracijska vlada. Predsednik te vlade bi bil Titulescu ali pa kaka vojaška oseba. Če se pa to ne bo posrečilo, potem bo kralj imenoval vlado avtoritativnih osebnosti, ki bi ji načeloval Argetoianu. »Adeverul« je mnenja, da bo do tega prišlo v februarju. Do takrat bi parlament sprejel novi proračun in volilni zakon.

Odslop romunskega ministra

Bukarešta, 5. dec. AA. Romunski minister za pravosodje Julijan je podal ostavko. Kakor poroča »Radore«, je bil Julijan nezadovoljen z znižanjem proračuna svojega resora. Njegova ostavka ne bo imela nobenih političnih posledic.

Romunski uradniki zgube 20 odstotkov plač

Bukarešta, 5. dec. AA. Rador poroča: Proračun za l. 1930 bo predložen parlamentu v ponedeljek. Novi proračun predvideva 32,5 milijarde levjev izdatkov napram 37,5 milijardam prejšnjega načrta. Izdatke so znatno skrhili, razen tega pa predvideva novi proračun davke na plače uradnikov vseh kategorij. Ta davek bo stopil v veljavo 1. marca 1931, ker je treba prej urediti tehnične priprave. S tem davkom bodo uradniške plače okrnjene za 20 odstotkov.

Balkanska konferenca tiska

Sofija, 5. dec. AA. Balkanska konferenca tiska, ki je tu zasedala več dni, je končala svoje delo ter sestavila statute balkanske konfederacije tiska, ki bodo predloženi prihodnji konferenci v Carigradu. Bolgarski minister za zun. zadeve Burorov je priredil kosilo na čast delegatov. V zdravici je poudaril važnost dela delegatov in pomen sodelovanja tiska pri mirovnih stremljenjih. Mednarodna iskrenost je najboljšje jamstvo za mir med narodi. Ministru je odgovoril romunski delegat Clavel zahvaljujoč se za priščen sprejem, ki so ga na Bolgarskem izkazali delegatom.

Pismo iz Pariza

Robert Garric in njegove »Equipes sociales«
Pravi vzgled katoliške akcije

Pariz, 30. nov.

Pred nekaj dnevi sem imel priliko, da sem prvič srečal Roberta Garrica. Predaval nam je o Charlesu Pegnyju in njegovi dobi. Po predavanju smo se pomešali okoli njega — okoli človeka, ki je svojo zunanjo nezanimivost, odvrtnost in absolutno nepriljubljenost skušal prehiteti z neskončno brzino formul in najdrzejših duhovitosti, ki jih ima itak že vsak Francoz obilo po naravi. Komaj je zaslišal, da sem Jugoslovanc, že me je potegnil iz kroga k sebi in tam s čudovito topimi besedami govoril o svojih prijateljih in bivših svojih učencih, ki so se tekom svetovne vojne zatekli na francoske boje, in ki jih je tudi on imel četvero v svojem razredu. »Bili so to čudoviti fantje. Ko so prišli k meni, ni znal niti eden francoske besede. Za njimi vasa grozota albanskega prehoda, brez vesti o svojih. In prihodnje leto se s svojimi francoskimi tovariši vsi z najboljšim uspehom prestali maturi.« Ostal je z ostrim pogledom moje francoske tovaršice, češ, to vam je rasa. »Ali pridete v soboto zvečer na naš občni zbor.« »Pridem,« sem mu odgovoril.

Robert Garric ima stalno občne zbornice svojih mladincev v enem najbolj zapuščenih delov dvajsetega okraja, ki je eden izmed trdnjav pariskega komunizma. Tam so se pred dvajsetimi leti sestali prvi prijatelji, ki so isto mislili o krizah povojne dobe. K tem prostorom se vrača Garric vsako leto, da sprejme novice pokreta.

Na zapuščenosti postaja podzemne železnice nas je izstopilo nekaj študentov, ki smo vsi takoj vedeli, da imamo isto pot. Takoj sem vedel, da je moj deček in tovariš Argentinca in levi Holanec. Za mano Belgijec in z njim Francoz iz »mudija« (juga). Pizliti smo se po ulicah, kjer je v potokih tekla voda — ko smo zavili v vežo, smo bili v velikanskem dvorišču. Kakor, da smo postavili iz časov Hugojevih romanov, tako smo romali preko blatnega dvorišča, nato še skozi eno dvorišče v tretjo vežo in nato še v tretje dvorišče. Moj Argentinca mi je govoril o Blascu Ibanezu in o naši jugoslovanski nogometni reprezentanci, ki je dvignila celo Južno Ameriko, pri tem mi pa pomagaj iz blata, če sem preveč običjal. Pred nami je bila silhueta farne cerkve in farne patronaže — v tem delu mesta je Cerkev še v katalombah.

Dvorana je bila že polna. Polno političnikov v svojih paradnih uniformah, študenti v smokinjih in frakih iz etolskega okraja so sedeli skupaj z delavci iz predmestij, gimnazijalci skupno z absolutnimi akademiki. Komaj mimogrede človek zasili tisto veliko stopnjo krščanske ljubezni, ki je tako skrita, a vendar silno iskrena.

Občni zbor nima ne zapisničarja in ne dnevnega reda. Garric je sklical na občni zbor ter po otvoritveni molitvi kar povzel besedo.

Obhajali smo pred dvajsetimi leti izid svetovne vojne s strašnimi razočaranji pa tudi z globokimi doživeti. Svetovna vojna nam je dala duha, ki smo ga kot generacija gozda, morali vtisniti človeštvu. Bilo nas je dvajsetletnica, ki smo na normalni zamenjali vojaške obleke za dijaške in se zvečer podali v to patronažo, da bi se vprašali iskreno med seboj, ali moremo ostati prijatelji v prijateljski sili, ki ga je ustvarila med nami strašna doba v strelskih jarkih. Opazili smo, da je vojaška obleka razbila razlike med nami — profesor je bil enak tularju, uradnik enak mehaniku. V medsebojnih razgovorih v strelskih jarkih smo opazili, da smo drug drugemu mnogo posredovali brez razlike izobrazbe, da smo se s tem posredovanjem dvignili na visoka krila človečnosti.

Ko smo se tako vrnili l. 1918., smo čutili, da se to ne sme končati s tem mesecem novembrom. V civilnih oblekah smo opazili pri prvih sestankih, da vsi ne govorimo enako dobro. Toda zahtevali smo, da vsak govori tako, kakor more. Da ostanemo to, kar smo bili v dnevih groze, smo zahtevali drug od drugega, da si izmenjamo med seboj, kar nam manjka. Prva socialna ekipe je bila ustvarjena. Vsak teden smo med seboj ugotavljali nova izkustva in poglobljene iskrenosti. Po dolgotrajnih tipanjih smo si ugotovili metodo in ta ekipe je šla na delo, da ustvari nove edince.

Od vsakega smo zahtevali, da v svojem posredovanju drugim poučuje to, kar najbolj zna. Tehniki so ubili tehnično risanje, delavci vajeniške potrebe mlajšim. Ob sobotnih zvečer smo se naslanjali ob ogledih ulic in vabil delavce, da nam elede v bližnjo barako, patronažo ali zakotno kavarno, da jim posredujemo svoja izkustva v novem zblizanju duš in sre. Seveda bi se v prvem hipu lahko reklo, da so naši uspehi minimalni. Izobrazbo posredovati v današnjem času, je pač že nepotrebno. Toda vsak naš ekipier je moral v obliki intelektualne pomoči s svojim zgledom razbiti most, ki loči intelektualca od preletarja. V svojem delokrogu je moral ekipier navariti prijateljsko edinico, ker le prijateljstvo omogočuje delo in ker delo v skupnosti utrjuje prijateljstvo.

Obtoževali so nas utopije. Kako bi bilo mogoče, da bi delavci v predmestjih, ki v prostih časih le hlepi za zabavo, hoteli hoditi na večerne prosvetne sestanke. Toda pokret sam je pokazal nujnost tega dela. Danes imamo 12.000 delavcev po ekipah in sedaj za novo leto rabim 300 študentov za 3000 delavcev. Ni toliko k temu pripomogla intelektualna pomoč, ki jo daje dijak svoji grupi 10 delavcev, ampak duh, ki mora živeti v teh edincih.

Vojna nas je naučila, da velike razlike, socialne in družabne, padejo pod težo velikih odločilnih dogodkov: razlike so se raztopile v strašnem ognju. Ni bilo več umetnega človeka, kakor ga je ustvarila civilizacija: človek je stal pred človekom in neposreden sporazum je bil mogoč. Ta sporazum je bil globoko vsidran in živ v človeku in ta srečna zveza ni bila nikak mitos, če je ona obenem izraz globokega razumevanja duš in sre, ki si žele prijateljstva. Tako je vojna razbila socialno vrsto hierarhij in postavila na njeno mesto vrsto humanitarne hierarhije. Delavci je bil ravno tako velikani, kot intelektualci, če je njegovo srčno žarišče obsegalo isti krog, kot intelektualci. Ti poučevalni sestanki naj nam bodo le prilike za sestanke, da pridemo v stik z delavci in jih dvignemo v svoje območje gledanja na svet.

Nimamo nikakega programa. Tudi nimamo enotnega tipa ekipe. Vsaka ekipa mora biti sama za se izraz okraja, obiti in potrebo, v katerih živi. V ekipi se mora predati vsak vsakemu in biti vsakemu na razpolago za liste imanentne težave, ki jih lahko lajša prijateljstvo.

V vsaki ekipi pa mora vladati popolna svoboda. Mi moramo biti izmenjavljivi, ki je popolnoma brezplačna, dati popolno svobodo, ki je največja sila vzgoje. Vsakdo izmed nas ima v sebi nek podlež, neko skrivnostno zvanje, ki ga ni mogoče odkriti takoj. Svoboda mora pomagati bitju, da se razkrije in mu da zaupanje v samega sebe.

Vsi smo otroci tega časa in katoličani moramo korajžno v borbo z njim. Toda v tej borbi moramo živeti tako krščansko, da bodo bližnji, ki bodo sledili naše življenje, zaželeli živeti isto naše življenje, ki je v Kristusu tako polno življenja in pol-

Angleži o srednje-evropskem problemu

Če status quo potem nujno potrebno gospodarsko zblizanje Podunavja Sicer revizija mirovnihih pogodb neizbežna

London, decembra.

(Od našega stalnega dopisnika.)

Angleška javnost se prav dobro zaveda velike važnosti, ki jo zavzema srednjeevropski problem skupno z vprašanjem poljskega koridorja v organizaciji evropskega mira. Ta vprašanja so postala predmet vsestranskega živahnega razmišljanja, odkar so se pojavili klci po reviziji mirovnihih pogodb. Stališče oficielne Anglije je znano, toda tudi to se zna spremeniti pod pritiskom javnega mnenja, zato ne more biti vseeno za nobeno srednjeevropsko državo vedeti, v kako smer se razvija pojmovanje bliske javnosti, katero zopet vodi veliko dnevno časopisje.

Anglež je praktičen mož in za teoretična razmišljanja abstraktnih vrednot nima ne časa ne zanimanja. Zato izključuje iz srednjeevropskega problema vprašanje restavracije Habsburžanov na katerikoli prestol, ker Avstrija in Madžarska imata mnogo drugih življenjskih vprašanj rešiti, predno si bosta smeli dovoliti luksuz ustavnih reform. K srednjeevropskemu vprašanju pristeva Anglež vse, kar tiče države, ki so izle iz razvalin bivše avstro-ogrske monarhije. Pojavila sta se dve struji: ena, katero predstavljajo države Male antante in za katero stoji senca Francije, branijo status quo, ki so ga ustvarile mirovne pogodbe; druga, med katero štejejo takozvane revizionistične države pod patrono Italije, ki zahtevajo, da se krivice mirovnihih pogodb popravijo v njih prilogo.

Anglež, ki politična vprašanja motri izključno z oči gospodarstvenika, konstatira, da je prej v srednji Evropi obstojala velika gospodarska enota, sestavljena iz raznolikih narodnosti in ver, toda vendarle enota iz stališča pridelovanja in konzuma. To sedaj ni, Z ojačenjem nacionalne zavesti se je ustvaril popolnoma nov gospodarski položaj, neke vrste centralno-evropski Babilon, kot trdi Garwin v »Observerju«, ki je po njihovem mnenju stalna nevarnost za vzdrževanje miru. Srednje Evrope ni mogoče razdeliti tako, piše isti »Garwin«, da bi bile vse narodnosti zadovoljne. Prej niso bile, danes zopet niso in jutri, če bi se izvršila revizija mirovnihih pogodb na škodo te ali one države, bi zopet ne bile.

S strahom se ugotavlja, kako so druge velesile, ki dejansko v srednji Evropi niso prav nič interesirane, posegle vmes in hočejo tukaj izvajati svoje medsebojne rivalitete. Ena velesila zagovarja nepremakljivost sedanjega položaja, druga nasprotno, vsak poskus srednjeevropskih držav samih, da bi medsebojno prišle do sporazuma, se pa od zunaj prepreči. Madžarske težnje so našle v Angliji veliko somišljenikov, nemške težnje pa jih pridobivajo vsak dan več. Sicer ne obstoja noben dvom tudi za povprečnega Angleža, da se v sedanjem razdraženem političnem ozračju brez krvavih zapletov revizija pogodb ne more izvršiti. Toda ravno tako Anglež ne more razumeti — tudi ni razloga, da bi angleška vlada mislila drugače —, zakaj bi srednje

evropske države za nekoliko časa ne mogle pozabiti na politična nasprotstva in se oprijeti z vso vno-mo dela, da zgradijo zopet staro gospodarsko enoto, katero je svetovna vojna zrušila. To bi bilo mogoče, danes lažje kot včeraj, ko gospodarska kriza gloda na življenjskem življenju vseh teh držav. Poskusi nekaterih držav, da bi ustvarile agrarni blok, z več ali manj enotnimi carinskimi tarifi za žito in na industrijske pridelke, s skupnimi meddržavnimi limitnimi prodajalnimi in s kontingentiranjem industrijskega uvoza, so bili od angleške strani sprejeti z velikim razumevanjem, ker popolnoma odgovarjajo njih mnenju, da bo mogoče politični status quo obdržati le pod pogojem, da se na en ali drugi način vsaj na gospodarskem polju povežejo med seboj interesi vseh teh razdrtih narodov. Druge alternative ni. Oziroma je, toda imenuje se vojna in sicer v bližnji bodočnosti.

V tej zvezi, se mora priznati, da je jugoslovanska inicijativa za agrarno skupnost našla v Angliji več odobravanja, kot pa madžarske težnje po reviziji, zato ker odgovarja angleškemu gospodarskemu instinktu, s katerim so ustvarili imperij in ga držijo skupaj bolj trdno, kot pa s političnimi finesami. Angleška javnost izraža željo, čisto odkrito in brez vsake hlinbe, da naj Jugoslavija nadaljuje započeto pot, naj se ne pusti odvrnati od nje vsled pritiskov od zunaj. To je pot miru, edina, ki bo preprečila krvave tragedije v srednji Evropi. edina tudi, ki vodi iz gospodarskih težav sedanje dobe.

MacDonald napoveduje volivno reformo

Slaboten položaj socialistov, ki se morejo držati le s podporo liberalcev

London, 5. dec. kk. Radi izjave Mac Donald, ki jo je podal v zadnjih dneh o vložitvi zakona o reformi volitev pred božičem, govori velik del časopisja o dogovoru z liberalci, ki hočejo dati delavski vladi varnost do konca prihodnjega leta. Toda, četudi je Lloyd George sklenil dogovor z Mac Donaldom glede volivne reforme, ni verjetno, da bi mu liberalna frakcija sledila. Kakor piše »News Chronicle«, je bil na včerajšnjem zasедanju liberalcev, na katerem Lloyd George radi prehlajenja ni mogel govoriti, brez glasovanja sprejeti naslednji sklep: Nobenega dogovora z vlado, katera pa se tudi ne sme v bližnjem času vreči, temveč podpiranje vlade od dneva do dneva v svrhu varovanja neodvisnosti liberalne stranke.

London, 5. dec. kk. Lloyd George je govoril danes na shodu liberalnih poslaniških kandidatov glede raznih vesti o tem, da se je liberalna stranka dogovorila z delavsko vlado o delovnem programu, ter je izjavil, da ne namerava skleniti takega dogovora. Drugo vprašanje pa je, ali je priporočljivo, vreči nesposobno socialistično vlado, ki se da popolnoma voditi po uradništvu in nima nobene lastne iniciative. Lloyd George je mnenja, da je sedanji čas za spremembo vlade neprimeren, ker obstoja po deželi nagnjenje k temu, »vrniti se k Baldwinu«. Slaboten Baldwinov kabinet pa je ravno toliko zlo kakor slabotna delavska vlada, ima pa še to nadaljnjo napako, da obstoja pri njej nevarnost, da bo preskočila k zaščitni carini.

Načrt za preferenčni režim v Evropi

Načrt je predložil romunski trgovinski minister

Belgrad, 5. dec. AA. V imenu romunskega narodnega odbora Mednarodne trgovske zbornice je njen predsednik Manoilescu predložil narodnim odborom držav male antante skupen sestanek se pred sestankom MTZ v Parizu.

Na tem sestanku so zastopniki narodnih odborov držav male antante sprejeli resolucijo o preferenčnem režimu, ki bi jo bilo treba poslati MTZ. Resolucija o preferenčnem režimu v Evropi bi vsebovala teje točke:

1. Preferenčni režim v Evropi in za evropske agrarne izdelke naj bi se smatral kot derogiran in to omejeno in po pogojih sistema maksimalnih ugodnosti, ki more biti temelj mednarodnega gospodarskega režima.

2. Preferenčni režim naj obsega v načelu vse agrarne pridelke rastlinskega in živalskega izvora, ki imajo pomena na mednarodnem trgu ali vsaj na evropskem trgu. Glede na sedanje razmere naj bi obsejal žitarice in njihove derivate.

3. Preferenčni sistem je treba izvesti v načelu pri vseh žitaricah evropskega izvora ne glede na količino. Evropski izvozniki bi morali dobiti podporo pri svoji borbi zoper nelojalno osvajanje evropskega trga. Istočasno bi bilo treba znižati carino na žitarice in konsolidirati carinjenje na sprejemljivi višini.

4. Meje za sprejetje preferenčnega režima ne bodo uničene z namerami indirektnega protekcionizma.

5. Zeleni je, da se preferenčni režim sprejme od vseh evropskih držav-uvornic žitaric. Države, ki ostanejo po temelju režima maksimalnih ugodnosti, bi morale izvesti carinske olajšave v skladu s preferenčnim sistemom.

Zavedajoč se važnosti romunskega predloga je jugoslovanski narodni odbor MTZ odredil svoje zastopnike za sestanek v Parizu, ki bo pred sestankom MTZ.

Nova poljska vlada

Varšava, 5. dec. AA. »Pat« poroča, da je predsednik republike Mošicki sprejel ostavko vlade Pilsudskega in imenoval tole novo vlado: Predsednik vlade Slavek, predsednik parlamentarnega bloka za sodelovanje z vlado; minister notranjih zadev Zaleski, minister vojske Pilsudski, minister za pravosodje Mihajlovski, minister za prosveto in vere Czerwinski, minister za poljedelstvo Janta Polinski.

Venizelos obišče Dunaj

Atene, 5. decembra. kk. Ker avstrijski zvezni predsednik o božiču ne bo na Dunaju, bo Venizelos obiskal Dunaj šele po svojem obisku v Varšavi. Morda bo potem obiskal tudi Belgrad.

Zobni atelje v Litiji Edvard Glavič se je preselil

iz vile dr. Ukmarja v novo urejeni moderni zobni atelje v hišo Nežke Loos (poleg mosta, pri gostilni Franko Cerar).

nosti. Vsi katoličani smo odgovorni za to, da vnesemo to življenje med najodločenejši in da smo za razširitev tega kraljestva vsi katoličani enako odgovorni, bodisi, da kaj storimo ali nič.

Socialne ekipe so prevzele na se to odgovornost. Izpolnjujemo drugi del naloge Vincencijskih konference, ki jo je pred leti zaslužil, a še ne izvedel.

Tako približno nam je govoril Robert Garric. Takoj drugi dan se je začel lov po ulicah in delo v ekipah.

Proti smrtni kazni v Angliji

London, 5. dec. ž. Posebni parlamentarni odbor, ki se bavi z vprašanjem ukinitve smrtnih kazni, predlaga v svojem poročilu, da se naj skozi pet let prepove izvrševanje smrtnih kazni. Izrečena smrtna kazen naj se spremeni v 20 letno ječo. Mladolentniki pod 20 leti se ne smejo obsojati na smrtno kazen.

Krilenko zahteva smrtno kazen

Moskva, 5. dec. kk. V industrijskem procesu je imel danes državni pravdnik Krilenko po končanem zaslišanju obtožilni govor, v katerem je še enkrat ponovil ves dejanski stan priznanja obtoženec in zahteval za vseh osem obtoženih profesorjev in inženjerjev smrtno kazen.

Moskva, 5. dec. kk. Na koncu svojega govora je prečital Krilenko nekatera mesta iz Leninovih del. Tako posebno, da nasproti razrednim sovražnikom ni umestna nobena popustljivost. Izvajal je, da je to sodišče orodje diktature proletariata, imenoval je obtožence sabotežje, vohune in veleizdajalce ter zaklical, da je treba vse postreliti.

Newyork, 5. dec. AA. Iz Gvatemale poročajo o eksplodaciji smodnika v garniziji v Aceiunu; eksplozija je nekaj vojakov ubila in mnogo ranila.

Belgrajske vesti

Belgrad, 5. decembra.

Novoimenovani ban dravske banovine dr. Drago Marušić je popoldne v predsedništvu vlade prisegel pred predsednikom vlade generalom Petrom Zivkovičem. Popoldne je ban odpotoval v Ljubljano, da prevzame posle.

Nazadovanje izvoza lesa. Po statističnih podatkih se je letos izvozilo za 400 milj. manj lesa iz naše države kakor lansko leto v istem razdobju. Regulacija Drave. Savska in dravska banovina bosta začeli akcijo za regulacijo Drave.

Znižanje banovinskih doklad. Na zahtevo svojih članov bodo gospodarske organizacije zahtevale znižanje banovinskih doklad, ki znašajo 40%, ker jih radi vedno večje krize ne morejo več zmagovati.

Dr. Andrija Stampar. Z ukazom Nj. Vel. kralja je napredoval na predlog ministra za soc. politiko in nar. zdravje generalni inšpektor za higijeno pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje dr. Andrija Stampar v 1-2. dozdaj v 1-3.

Organizacija za podpiranje otrok. V New Yorku obstoja »Mednarodna ustanova zlatega pravila«, katere namen je podpirati organizacije za podpiranje otrok. Od 7. do 14. dec. bo priredila v civiliziranih državah nabiralni teden. V Jugoslaviji bo ta teden organiziral odbor Rdečega križa, ki je že stopil v stik v »Mednarodno ustanovo zlatega pravila«. To pravilo se glasi: »Kar hočeš, da drugi tebi store, stori ti njim.«

Ob otvoritvi novega trgovskega muzeja v Belgradu je guverner Narodne banke Bajloni izjavil časnikarjem, da je izredno zadovoljen s tem muzejem, ker je vse dobro in okusno urejeno. Vendar ga bo treba kmalu razširiti, ker je sedanji prostor premajhen.

Izredno izkoriščanje cest. Ministrstvo za gradnje je izdelalo predlog zakona o plačevanju doprinosov za izredno izkoriščanje cest. Ta zakonski načrt je ministrstvo razposlalo vsem zainteresiranim organizacijam.

Zagrebske vesti

Zagreb, 5. decembra.

Nemški konzul v Zagrebu, jutri pride v Zagreb nemški poslanik na našem dvoru Ulrich von Kassel. Na kolodvoru ga bo sprejel nemški konzul, ki mu bo priredil lunch, katerega se bodo udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Špitski šahovski klub je povabil velikega svetovnega šahovskega mojstra Aljechina.

Vojaštvo kupuje vino. Vojno ministrstvo je te dni kupilo velike množice vina v dalmatinskih krajih, tako v Kaštelu, Sibeniku in Draču.

Za varnost zračnega prometa. Od 10. do 21. decembra bo v Parizu velika konferenca za varnost prometa v zraku. Jugoslovanska delegacija bo vodil načelnik štaba za zrakoplovstvo, poveljnik Voja Petrovič, ki je danes odpotoval iz Novega Sada v Pariz.

Nalivno pero je pravo darilo

Garancija za celo življenje. Amer. zlata nalivna peresa po 2,0, 3,0, 3,50 Din — pri A. Prelog, Ljubljana, Marijin trg.

Globoko potrta javljam tužno vest, da je danes ob 6 zjutraj, previdna s tolažili svete vere umrla moja nad vse ljubljena sestra

MARIJA MAYER

vdova po nadgledarju

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo ob 2 popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Svetemu Križu. Priporočam jo v molitev. Ljubljana, 5. decembra 1930.

Kokalj Ivanka, sestra.

Novi ban dr. Drago Marušič

Zaupanje Nj. Vel. kralja je postavilo na banko mesto v Ljubljani ljubljanskega odvetnika gosp. dr. Drago Marušiča. Rojen je bil leta 1884. v Opatem aelu na goriškem Krasu. Gimnazijo je dovršil v Gorici, kjer je po končanih vseučiliških študijah postal odvetniški koncipijent. Tu je takoj razvil vsestransko delavnost. Bil je izredno delaven sokolski delavec, prav tako agilen pa tudi politični organizator v tedanji narodnonapredni stranki na Goriškem ter se v njenih vrstah udeleževal tedanjih izredno smelih političnih borb.

Ko je izbruhnila vo'na, je bil mobiliziran, ujet v Rusiji, vstopil v jugoslovanske dobrovoljce, prišel v Srbijo, se umikal s Srbi čez Albanijo ter nato odšel v Pariz. Kakor tajnik jugoslovanskega odbora je odšel v Ameriko ter je po vojni postal tajnik naše delegacije pri reparacijski komisiji.

Leta 1923. se je vrnil na Slovensko ter se začel politično uveljavljati v vrstah bivše Samostojne kmetijske stranke. Tudi v samostojnih gospodarskih organizacijah je igral važno vlogo.

Smrt zavednega prekmurskega Slovenca

Murska Sobota, 4. decembra.

Iz Beltincev nam poročajo: Dne 1. decembra smo spremlili k smrtnemu počitku 75 letnega kolarskega mojstra Ivana Pozderca.

Pokojujnik po pravici zasluži, da izve zanj tudi širša slovenska javnost. Od mladih nog je bil Slovenec. Slovenske knjige in časopisi so imeli v njegovih hiši častno mesto. Že pred prevratom je vzpodbujal svoje znanke k slovenski zavesti. Njegova ljubezen do slovenstva je vzbujala več narodnih delavcev, dobrovoljcev, celo solunskih dobrovoljcev. Kako je ljubil slovenstvo, priča dogodek iz leta 1912. Takrat je s svojo družino vred kleče molil za zmago južnih Slovanov nad Turki in za združenje južnih Slovanov. Često je pripovedoval o veliki moči Slovanov in je naglašal, da bodo ravno Slovani rešili svet krize. Njše narodno zedinjenje je sprejel z velikim navdušenjem. Goreč narodni delavec je bil tudi po prevratu notri do smrti.

Kot kolarski mojster je bil daleč znokrog znan po svoji poštenosti in solidnosti. Vzgojil je nad 20 moštrov.

Vrlega, zavednega moža je na zadnji nočovi poti spremljala izredno velika množica. V življenju ga je ljubilo in spoštovalo storo in mlado in sedaj je vsem težko po njem. Naj mu bo lahko domača slovenska zemlja, katero je skozi vse življenje tako goreče ljubil.

Zagorska fara

Zagorje, 4. decembra.

Kje je ta? Za gorami seveda. Obsega Zagorsko, Kotredenjsko ter del Aržiške občine. Pa vendar, kakor ena sama velika vas s svojimi približno 7000 dušami. Vsega je dosti v njej, pa vendar mnogokaj manjka.

Za dušni blagor vseh faranov imajo skrb štirje duhovniki, ki so vsakemu vsak čas podnevi in ponoči na razpolago.

V 16 trgovinah, 13 mesnicah, 3 pekarijah ter 1 slaščičarni je dobili vse, kar si želijo razvnan želodec poželi. Kmetiskemu ljudstvu pa meljejo žito 4 mlinarji. Za lepa in moderna oblačila skrbijo 7 krojačev ter 6 šivilj, vrhu tega še ena modistinja, ki v plačilnih dneh vedno v Zagorje pride ter vsak deseti klobuk zastojni da. Poleg tega še 3 pletilje, 12 čevljarjev skrbijo za obutev faranov. Da pa ne kažejo odveč divjega obraza, imajo priliko v 8 brivnicah svoje glave obdeliti. Kdor si hoče postaviti novo hišo, ali staro prenoviti, ima na razpolago kar 2 stavbni podjetji. Denar za zidavo dobi za dobro poročstvo v 2 posojilnicah. Tamkaj tudi lahko založi svoje prihranke. Opeko dobi v 1 domači opetariji, apno pa pri 3 apnenicah, 6 mizarjev, 2 tesarja, 3 kovačji, 2 kleparja, 2 ključavničarja ter 1 meskar in sobeslikar pomagajo stavbeniku hišo izgovoriti. Mizarjem dobavljajo deske 4 žagari. Za kanalizacijo imajo brigo 3 izdelovalci betonskih cevi, ki pa obenem izdelujejo tudi nagrobne spomenike ter stebre za vrtno ograjo. 1 kolar izdeluje vozove, 2 sedlarja, ki sta obenem tudi tapetnika, izgovorita v najkrajšem času polne konjske opreme, za tudi družinam udobne otomane, divane ter žimnice. Dva fotografa ovekovečita vsakega, ki se postavi pred njih aparat. Za zabavo je vsak teden 2-3 krat na razpolago 1 kino. Nadalje od časa do časa gledališke predstave v 3 dvorinah. Ob slabem vremenu, nedeljah in praznikih ter sploh ob prostem času in polnem žepu imajo farani možnost v 41 gostilnah »vedriti in se zabavati, vrhu tega pa še pokrepati. Krona vsega pa je premogokop, ki v potrebi — razen domače porabe — krije izpod zemlje do dnevnih sto vagonov za izvoz — črnega diamanta. To je zagorska fara, pa ne vsa. Največ je tistih, ki rijejo pod zemljo in spravljajo na dan premoeg. Koliko jih dela? Prašajte: Koliko jih strada?

Osem Sirotnikov se vrača iz tujine

Kako se je vrnilo osem Dalmatincev iz tujine, kjer so iskali dela

Ljubljana, 5. decembra.

Kdor bi mislil, da je Ivan Cankar pretraval, ko je pisal svojo žalostno povest o Simnu Sirotniku, bi se hudo motil. Zakaj dnevno se dogajajo na ljubljanski policijski prizori, ki več ali manj spominjajo na to Cankarjevo povest. Tja prihajajo premnogi delavci ali taki, ki so iskali dela pri nas ali po svetu, pa so sedaj brez sredstev in se ne morejo vrniti niti domov. Vsi prosijo, naj jim policija preskrbi vsaj vozni listek do njihove domače vasi.

Eden teh neštetih prizorov se je odigral tudi danes dopoldne na ljubljanski policijski. V mali veži policijskega poslopja se je drenjalo osem moških, prav slabo oblečenih, samih mož v najlepši dobi in celo mladeničev, vsi pa s strašno shušanimi obrazi, upadlimi lici in očmi, ki svetu ne morejo drugega razodevati kakor: lakoto, trpljenje, pomanjkanje, skrb. Najbolj pogumen med njimi je snel klobuk in pozdravil policijskega slugo, za njim se je odkrilo vseh ostalih sedem, ter spregovoril v hrvaščini, izdajajoč pri tem z ikavskim naglasom, da je doma iz Dalmacije iz šibenške okoličnice:

»Prosim lepo, gospod moj kje tukaj kancija?« »Kakšna kancija?« se je začudil nagovorjeni. »Ki izdaja brezplačne potne liste.« Nagovorjenec je razumel in je odvedel voditelja te osmerice pred dežurnega uradnika, ostalih sedem pa je potrpežljivo čakalo zunaj.

V pisarni pa se je razvil ta-le razgovor: »Gospod moj lepi! Iz Francije smo prišli. Osem nas

je. Samo pol hleba imamo še vsak. Drugače pa niti pare v žepu. Dajte nam karte, da moremo domov v Dalmacijo.«

»Kaj ste pa delali v Franciji?«

»Iskali smo dela. Delali smo bolj malo in kadar smo kaj zaslužili, smo to porabili tedaj, ko smo bili brezposelni. Ej, tujina še bolj skopo reže kruh kakor domovina! Ne veste, s kakšnimi težavami smo se privlekli nazaj v Jugoslavijo.«

Uradnik je pojasnil: »Moram vam res izdati potne listke do vaših krajev, ampak plačati jih bo morala vaša domača občina.«

»Naj plača kdorkoli hoče, mi ne moremo, ampak samo da bomo enkrat zopet doma.«

Uradnik je pojasnil voditelju osmerih dalmatinskih potnikov, kako in kaj bo s potnimi listki in kako naj potujejo domov. Dalmatincev se že topi v hvaležnosti, se priklanja in zahvaljuje dobremu gospodu, ki je preskrbel brezplačno vožnjo v domovino.

Zunaj pred pisarno pove svojim tovarišem, da bodo mogli v svoj domači kraj. Vsi se oddahnejo: »Ej, hvala Bogu, vendar! Toliko smo trpeli! Srečni odidejo s policije. Radostno se pomenkujejo med seboj teh osem dalmatinskih Simnov Sirotnikov. Res je, strto je njihovo upanje, da bi mogli v tujini kaj zaslužiti, ne vračajo se z denarjem, da bi osrečili svoje, kakor so upali spomladi, ko so odhajali v daljino Francijo, a vendar so srečni, zakaj vračajo se domov.

Jugoslovanska zavest na sev. meji

Gorenji Cmurek, 4. decembra.

Krajevni odbor Narodne odbrane v Gorenjem Cmureku je priredil v svojem okolišču več prav lepo uspešnih proslav praznika zedinjenja.

V Gorenjem Cmureku se je vršilo v nedeljo 30. novembra slovesno razobešanje nove državne zastave pri obmejnem mostu v Gorenjem Cmureku. Ob lepi udeležbi občinstva je spregovoril predsednik krajevnega odbora NO Mirko Cujnik, ki je v svojem govoru poudaril velik pomen državnega praznika in pojasnil pomen treh barv naše trobojnice. Po navdušenem vzklikanju kralju in domovini ter ob petu narodnih pesmi, ki jih je spremljal tamburaški zbor, je bila svečanost zaključena. Glavna zasluga za to slavnost je predvsem našim agilnim obmejnim organom finančne kontrole in orožništvu v Gornjem Cmureku, ki so vodili priprave za to prireditve in nabavili zastavo na lastne stroške.

Odsek krajevnega odbora NO v Gornjem Cmureku, ki deluje že eno leto prav agilno pri Sv. Ani v Slovenskih gorah, je priredil bakljado. Udeležba domačinov je bila ogromna. Manifestantom je govoril pred staro šolo v imenu krajevnega odbora NO in sodelujočih društev g. učitelj Ivo Čeb. Go-

voril je tudi g. kaplan Alojzij Ciglar, ki so ga navzoči burno aklamirali. Sprevedu je sledila množica z navdušenimi klici Nj. Vel. kralju in domovini. Obe šoli, župnišče, pošta in več drugih poslopij je bilo razsvetljenih. 1. decembra so se udeležili manifestanti polnoštevilno sv. maše in slovesnosti v šoli.

Kakor na šolah, cerkvi in župnišču so bile razobešene zastave tudi na poslopijih domačinov.

Pri Mariji Snežni je bila šola na predvečer razsvetljena. Slovesni sv. maši in slavnosti v šoli so prisostvovali vsi obmejni državni nastavitelci. Tovarna lepence v Sladkem vrhu je bila zastopana po g. ravnatelju in uradnikih. Tudi tu je bilo razobešenih mnogo zastav na poslopijih domačinov.

Pri slavnosti v šoli so po slavnostnem govoru g. šolskega upravitelja Ferluga šolski otroci deklarirali več pesmi. Obilo priznanja je želo ubrano petje učencev.

Tudi šola v Lokavcu je bila na predvečer razsvetljena. Svečanosti v šoli so se udeležili domačini v lepem številu.

Udeležba pri proslavah tega državnega praznika je pokazala, da se dviga v naših obmejnih krajih jugoslovanska zavest.

Glasbena manifestacija naših akademikov

Belgrad, 2. decembra.

Na narodni praznik so se v Belgradu sešli člani vseh akademskih pevskih zborov v državi. Prišli so iz naše bele Ljubljane (»Akademski pevski zbor«), iz Zagreba (»Mladost« in »Balkane«), iz Skoplja (»Obilice«) in iz Subotice (»Svetlost«). Ne bo škodilo, če v par potezih orisem posamezne pevске zbor. Ljubljanskega bom izpustil, ker je doma že dovolj znan in renomiran in bi bila vsaka beseda odveč.

Najstarejši, pa tudi najmočnejši od vseh akademskih pevskih zborov v državi je vselaskar beograjski »Obilice«, ki je osnovan že leta 1884 na tedanji veliki šoli. Steje približno 180 pevskih moči in se je posebno zadnja leta uveljavil v večletnih turnejah doma in v inozemstvu. Ravno letošnje počitnice so Obiliceveci obiskali važnejša mesta Bosanske Krajine in potem celo Bosno. Povsod so želi ogromne uspehe. Lahko rečem, da je danes v Belgradu »Obilice« muzikalno najbolj izveden mešani zbor in da je postal ljubljeneč prestolniške publike. Predsednik »Obilice« je vseučiliški profesor dr. Aleksander Leko, z velikim uspehom pa mu dirigira znani g. Lovro Matačić.

Kot druga je bila osnovana zagrebška »Mladost« šestnajst let za »Obilice« (1900). Je rutiniran moški pevski zbor s 85 člani. »Mladost« je zelo znan zbor in je z uspehom nastopala doma in v inozemstvu. V Belgradu je bila leta 1925. Do danes je gostovala na Poljskem, Češkoslovaškem, v Bolgariji in nazadnje v Nemčiji. Do danes je izvedla do 800 koncertov doma, v tujini pa blizu 100. To so na vsak način številke, ki mnogo povedo. Zbor umetnostno vodi g. Jakov Gotovac, ki je njegov dirigent.

Kmalu za »Mladostjo« je Zagreb (1903) dobil drugi akademski pevski zbor, »Balkane«. Njegov dirigent je g. Laveslav Novak. Po številu članov pa je šibkejši od »Mladosti« (vsega skupaj nekaj čez 40). Leta 1927 je želi mnogo aplavza na turneji po Evropi.

Skopljanski »Obilice« je bil organiziran pred tremi leti (1927). Njegov predsednik je vseučiliški profesor dr. Milivoj Pavlović, dirigent pa Aleksander Zalihe. To je poleg beograjskega »Obilice« edini mešani akademski pevski zbor pri nas. Članov ima nekaj čez 60.

Najmlajši med vsemi našimi akademskimi pevskimi zbori pa je subotička »Svetlost«, ki se prav za prav šele sedaj formira in na koncertu ni samostojno nastopila. Njen dirigent je dr. Nikola Barišić. Članov ima okrog 40.

Prvi in drugi december sta bila nekaka panoramska manifestacija na eni strani in obenem prvi poskus skupnega nastopa naših akademskih pevskih zborov. Slovenci so prispeli že v nedeljo zvečer pod vodstvom gg. Antona Neffata in dr. Mateja Smalca. Z njimi je prispel tudi skladatelj Kogoj. Tudi Zagrebčani so prišli v nedeljo, Skopljanci in Subotičani pa v ponedeljek. Na tem prvem zletu naše pevске akademске mladine je dozorela ideja Jugoslovanske akademске pevске zveze. Upati je, da bo ta prvi zestanek, ki je v celoti tako lepo uspel, pobudil večje zanimanje za glasbo med akademiki in pospešil medsebojno spoznavanje posameznih zborov. Kaj, ko bi se vsako leto enkrat sešli vsi akademski pevski zbori v enem naših vseučiliških mest in na ta način glasno manifestirali bratstvo in medsebojno ljubezen? To bi bila ena redkih poti, na kateri bi se v prijatelstvu in simpatijah sešli bodoči vodniki in soustvarjanci našega narodnega procvita in blagostanja. Tovrstni vsakoletni sestanki bi bili najskrebnější dokaz medsebojnega spoštovanja in strpnosti.

Letošnji zlet je organiziral beograjski »Obilice«. Nadalje naj bi oni zbor, v katerega mestu bi se zbori ono leto zbrali. Ta rešitev bi bila najcenejša in najboljša.

Se par besedi o koncertu samem, ki je bil ena najuspešnejših glasbenih manifestacij te sezone. Zanj je vladalo toliko zanimanje, da so bile vstopnice že zgodaj popoldne do zadnje razprodane. Koncertu je poleg več ministrov in višjih funkcionarjev prisostvoval tudi Nj. Vel. kralj Aleksander, kateremu so bile prirejene viharne ovacije.

Državno himno je kot prvo točko pelo čez 500 grl. Za njo so vsi moški zbori skupaj pod taktirko g. dr. M. Milojevića zapeli njegovo nalašč za to priliko skomponirano kompozicijo z naslovom »Jugoslovanje« (besede Saničeve). »Obilice« iz Skoplja je našteval nekaj narodnih južnosrbskih pesmi (iz Veleusa) po obdelavi g. Djordjić kovića in P. Ilića, ki so zelo ugodno vplivale in bile z aplavzom sprete. Zagrebški »Balkane« je zelo uspešno absolvirala Mokranjevo Prvo rukovet. Toliko aplavza že dolgo ni bilo v beograjskem gledališču. Za Zagrebčani je nastopil ljubljanski »Akademski pevski zbor«, ki je odpel zelo dovršeno Adamičovo »Zdravice« (po besedah Simona Jenka), Kogojev »Črki« »Requiem« (besedilo Fr. Albrechta) in Ravnikovo »Solnce v zenitu«. Zdi se mi pa, da Ljubljanci pri srbski publici niso bili najrazumljiveje sprejeti in da radi tonalnih in obenem miljejskih posebnosti naše glasbe in deloma tudi radi ostre podobnosti izvajanih del niso učinkovali kot bi bilo želeli. Zagrebška »Mladost« je pod Gotovčovo taktirko efektivno izvedla dirigentovi »Na Vardaru« (besedilo Voj. Ilića) in »Pod jorgovanom« (besedilo Aleks. Saničja). Največji uspeh pa so žele tri narodne (splitška »Marjane, Marjane«, Družovičeva »Škranječek žvrgolje in Lhotkina »Šta nam radi onaj dno stari?«), ki so jih morali na zahtevo obinstva ponoviti. Beograjski »Obilice« je kot zadnji zapel tri religiozne (Mokranje »Njest svjate«, Hristić »Sejati Bože« in Slavenski »Romarska popevke«), ki pa niso ugodno vplivale iz enostavnega razloga, ker niso bile primerne za ta program, dasi so bile brezhibno izvajane. »Obilice« je nastopil še s petnajsto Mokranjevo rukovetjo in z Milojevičevom »Muho in komarjem«. Kot zadnjo točko sta zbora »Mladost« in »Obilice« ob orkestralni soreditvi odpele znano Gotovčovo »Koledo«.

Pester je bil ta večer (2. decembra) v beograjskem narodnem gledališču. Pisani kot ne pisana naša južnoslovanska glasba. Z vseh vetrov so se zbrali klubi in vsak je nekaj svojega in posebnega prinesel. Le žal, da beograjski radio ni malo več časa posvetil tej svojevrstni umetniški manifestaciji. Prav bi bilo, ko bi prenašal cel večer, ker bi ga gotovo željno poslušali na jugu in v Vojvodini, v Sloveniji in Zagrebu in povsod. Toliko dirigentov se že dolgo ni en večer v Belgradu zvrstilo za enim pultom. Zaključujem s konstatcijo, da je bil v primeri z materialnim, ki je bil popola, moralni uspeh še daleč večji in popolnejši in zato mnogo pomembnejši.

Tone Potokar.

palmira
milo

lepo rodi in
zdravju godi

Jubilej babice

Vič, 5. decembra.

Te dni praznuje gospa Marija Sever 70-letnico svojega rojstva. Rojena je bila 16. novembra 1860 na Viču ter izvršuje še danes težko obrt babice. Najmanj polovica občanov je z njeno pomočjo v teku dolgih 50 let, odkar izvršuje svoj posel, prišlo na svet.

Jubilantka je za svoja leta še vedno čila ter svoj poklic še vedno izvršuje. Društvo babic ji je ob tej priliki poklonilo diplomu, občina pa ji bo podarila skromno darilo po zastopnikih občine na praznik 8. decembra. Častitamo tudi mi ter ji želimo še mnogo let!

Najdeno človeško okostje

Bohinj, 3. decembra.

Ko sta davi kmečka fantja Janeza Mencinger in Cerkovnik iz vasi Zlan šla v gozd po hode, jima na poti, katero so težki hodi globoko razgrabili, nenkrat udari v nos čuden duh. Ko iščeta natančneje, zapazita med listjem in blatom kosti. Brž sta o tem obvestila orožnike na Bohinjski Bistrici, a kar je na lice mesta prišla komisija z zdravnikom dr. Wackom na čelu. Po zdravnikovi izjavi je okostje moške osebe moralo ležati tu 1 do 2 leti. Seveda ugotoviti identiteto rajnega ne bo lahko. Domačin gotovo ni, ker zadnji dve leti tu nikogar ne pogrešajo. Sklepati se da, da je bil kak tujec iz Tolminskega, zlasti še, ker se je poleg ure našel denar, 40 lir. Tudi kako je rajni tu končal svoje življenje, bo ostala skrivnost. Morda je bil tudi ta žrtev velikih snežnih plazov predlanskega leta, o katerih je »Slovenec« takrat poročal. Okostje so takoj po ogledu prepeljali v mrtvašnico na pokopališču v Srednji vasi, kjer je bilo pod noč položeno k večjemu počitku.

Strah pred cerkvenimi vrati

Koroška Bela, 3. dec.

Ko so delavci iz tovarne Javornik v noči na sredo šli ob 10 zvečer od dela, zapazila dva delavca pred cerkvenimi vrati veliko črno postavo. Misleč, da misli vlomiti v cerkev, pokličeta še dva v bližini stanujoča delavca, ter grodo štirje nad vlomilca. Počasi se približujejo trije črni postavi, četrta pa je že medtem zbežal. V strahu je ogovoril: »V imenu... kdo si, kaj delaš ob tem času pred cerkvijo?« Na veliko začudenje pa se obrne postava in pravi, da je prišla k »zornicam«. Bila je neka ženska, mislila je, da je že jutro, pa se je odpravila k sv. maši; morala pa je čakati, ker je bila cerkev še zaklenjena. Lahko si mislite, kako so se oddahnilo pogumni fantje. Hudomušni jeziki pa imajo za par dni posla.

Racionalizacija dela in delavstvo je naslov predavanju, ki bo 7. dec. ob pol 8 zvečer v Prosvetnem domu na Koroški Beli. Predavanje bodo pojasnjevale za to prirejene skioptične slike. Posebite to zanimivo predavanje.

Vsakovrstne ure, zlatnina in srebrnina po nizki ceni pri

L. VILHAR, urar
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 36

245.-

145.-

SEDAJ 165.-

SEDAJ 145.-

HUMANIK

„PETOVIA“ Dunajska cesta 1. a

Kaj pravite?

Slovenci smo znani za precej redoljubni in mažen narod in menda precej prekašamo v tem Italijane. Dasi ta trditve precej trdno drži, vendar ji ugovarja snaga na vlakih. Seveda za to ni toliko odgovorna železniška uprava, ker že navadno da počistiti vagon v izhodni postaji, ampak krivi so potniki sami, ki jih onesnažijo. Zlastno je, da je med lakimi potniki tudi precej »boljših« ljudi — tako vsaj na zunaj izgleda.

En primer: zadnjič sem se peljal s polniškim vlakom. V istem kupeju je bil tudi boljši gospod, ki je imel pri sebi jabotka, grozdje in kosanč. Kmalu se začne »strašna« proces: razni odpadki so začeli frčati po tleh in pod klopi, dasi je bilo okno odprto. Končno se gospod vendarle domisli nekaj pametnega in vrže zadnje ostanke skozi okno. In te pride človek v tak vagon oz. oddelek, je ravno tako, kakor če pri pristiže na nastan hlec.

Se en primer take sračnosti: Pred nedavnim sem šel po Vodnikovem trgu, kjer je bilo ravno tedaj precej sadja razstavljenega. Pri nekem Dalmatincu se malo ustanim. Takoj za menoj pride gospa(!), ogleduje jabotka, prime eno (dasi je prepovedano prijemanje) in ga enostavno ugrizne, češ, če je dobro in ga vrže nazaj. Ja, če bi vsak ali vsaka tako delala, potem bi bila kmalu vsa košara polna takih objedkov.

Za enkrat naj zadostujeta ta dva dogodka. Križica sta dovolj!

Sv. Miklavž — usakemu svoje

Tri pisma svetemu Miklavžu.

Ljubi Nikolaj! Lepo Te prosim, prinesi mi matador št. 4 in copate, čepec sicer usnjato avtomobilsko ter zdravje. Če, pa ne bi mogel prinesiti, pa naprosi Jezusčka, naj bi on pozneje prinesel. Prinesi pa tudi knjigo »Boj in zmaga«. Priporoča se Tvoji veliki dobroti Jože Stojan.

Ljubi sv. Miklavž! To piše Stojan, ker moji sestrici Breda in Zora še ne znata pisati.

Bredica Te prosi, da ji prineseš: knjigo o Skoku, Cmok in Jokici, copate, košek z zakravljenim drogrom za posteljico punčki.

Zorica pa Te prosi: veliko skoraj četrt metra dolgo, knjigo Janko in Stanko, in barvice. Za obe pa par svinčnikov.

Obe se Ti prav lepo priporočata Tvoji znani dobrohotnosti. — Stojan.

Preljubi sv. Miklavž! Prosim Te, prinesi mi tistega kraškega osla, ki buje kamenje je pa cekine dela, da bom poplačal vse dolgove in izpolnil vse želje svojcem, sebi pa najprej: da bi dihal kot avoboden človek v svobodnem domu brez skrbi, kdaj oridele boljši časi.

Tvoji sveti usmiljenosti in previdnosti se priporoča oče Jože, državni uradnik

Koledar

Sobota, 6. decembra: Miklavž (Nikolaj) škof. — Ščip ob 1.40. Herschel napoveduje mrzlo vreme.

Osebnosti

— Napreduje je v višjo skupino zvanitnik Pavle Zlatar.

— Imenovan je za člana akademskega sveta pomorske voj. akademije poročnik bojnega broda I. razr. Vlatko Naglič.

— Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni za izvidnika 1. zrakoplovne polka zrakoplovni poročnik Jožef Kropar; za pilota 1. zrakoplovne polka zrakoplovni podporočnik Milan Stojan; za poveljnika 51. eskadrile 1. zrakoplovne polka zrakoplovni kapetan II. razr. Leonid Bajdak; za poveljnika 272. eskadrile 6. zrakoplovne polka zrakoplov, kap. II. razr. Stanislav Balanč; za vršilca dolžnosti poveljnika 252. eskadrile 7. zrakoplovne polka zrakoplovni poročnik Josik Lankaš; za vršilca dolžnosti poveljnika 1. čete poveljstva aerodroma 1. zrakoplovne polka zrakoplovni poročnik Dragotin Dolanski; za vršilca dolžnosti 1. čete poveljstva aerodroma 2. zrakoplovne polka zrakoplovni poročnik Janko Salamun; za vršilca dolžnosti poveljnika 2. čete poveljstva aerodroma 2. zrakoplovne polka zrakoplovni poročnik Josip Gale in za poveljnika brezžične telegrafске šole poveljstva zrakoplovni strokovnik šol zrakoplovni kap. II. razr. Konrad Mark.

— Odlikovanje. Z redom Jugoslovanske kro-ne V. stopnje je bil odlikovan glavni tajnik ljubljanske borze dr. Marij Dobrila.

Za Vašo pisarno samo
Dr. ČERNETOV POSLOVNI KOLEDAR
1931, objedneno Posl. Adresar Jugosl.
Din 30.— v knjigarnah

Jaroslav Durych:

Sv. Miklavž

(Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Vi. Zorzi.)

Bilo je zvečer pred svetim Miklavžem. Prav to noč sem imel službo. Vendar pa ni bilo to, kar mi je vrtilo v glavi kakor bodeča gosenica. Sicer se ni zgodilo nič, lahko sem v miru, vsaj vnanjem, počel, kar se mi je poljubilo, lahko bi bil legel tudi v postelj. Ura je minila za uro, črna tema v zamrznem oknu, ki je zrla na bolniški vrt, je imela venomer enak, globok blek, ena ura se ni ločila od druge, v sobi je bilo toplo še opolnoči, čeprav me je mikalo, da bi stopil na plano v mrz, zelo me je mikalo v mrz, rad bi, da bi me klicali neprestano, da bi mi ne bilo treba biti to noč v tej sobi, ki mi je sicer katerikrat bila prijetna dovolj, ker sem v takih nočeh, ko je bila služba pokojna, lahko mirno bral, pisal, sanjal ali spal. In ker me je ta Miklavžev večer mučila bodeča gosenica in ker sem vedel, da ne zaspiim niti ne do dveh po polnoči, sem želel, da bi me klicali kamoržekoli in h komuržekoli. Toda nihče me ni poklical; za črnim oknom v globoki temi sem si lahko predstavljal zgodbo Yeatsovih Treh magov.

Potem je nastal dan svetega Miklavža, bel, a ne popolnoma jasn. Hladen, pa vendarle ne pre-hudo, jutranje ure so se vlekle vse slave in težke, kakor vlakno starega in bolnega pajka, ki se ne mōj več ne leskečajo; prav zdelo se mi je, da se bo mi službeni čas izgubil kakor megla v megli, kakor prah v prahu, ko me je nekdo nenadoma poklical.

Hitel sem z zaspanimi, dvomečimi, pogrebnimi čuti, hitel z vsem tem, kar sta mi dala pisarna in izkušnja. Hitel sem. Zastrupljenje z ogljikom. Vsi poljubni zaman in že kar zaradi lepšega. Mrtvašnica.

Nalezljivost preprečujejo

Panflavin-pastilje

Kaj je s tatvino draguljev

Ljubljana, 5. decembra 1930.

Kakor smo že včeraj napovedali, je preiskava zaradi velikanske tatvine draguljev že danes zavzela drugačnjo smer, kakor je prvotno izgledalo. Na vsak način se vedno ni pojasnjevalo, kje bi bili ti dragulji ukradeni. Tat je moral imeti opravka z obema kovčkoma najmanj štiri ure, da je pobral vse prave dragocenosti iz kovčkov in nato prazne etuije zopet zaprl ter jih položil nazaj v oba kovčka. Toliko je preiskava že dognala, da se ta tatvina ni pripetila ne v prtljžnem vagonu med Zagrebom in Ljubljano in ne v ljubljanski prtljžnici, kvečje-

Mala kronika

★ Prireditelj Jadranske Straže v slovenskih narodnih nošah se bo vršila v soboto, dne 24. jan. 1931 v veliki uniojski dvorani v Ljubljani, in sicer še v večjem štilu ko prejšnja leta. Na to opozarjamo vse cenjene posetnike, da si lahko pravocasnno preskrbe narodne noše. Vsa društva pa prosimo, naj se izvolijo ozirati na omenjeno in opustijo vsako prireditelj v večjem obsegu na označeni dan.

★ Pozor loveci! Da se pogovorimo o ustanovitvi podružnice SLD v Ljubljani, sklicujem člane bivše ljubljanske oblasti, ki ne pripadajo še nobeni podružnici, na posvetovanje dne 11. t. m. ob 20 v hotel Mikli v Ljubljani. — Dr. Lovrenčič.

★ Načrt o predavanjih na perutinarstvem tečaju Odsaka za perutinarstvo Kmetijske družbe, dne 10. in 20. dec. t. l. v Ljubljani. Dne 10. dec. od pol 11 do 12 predava g. Zupanec: opis štajerske kokoši in najvažnejši pogoji za njeno uspešno gojitev, opis kurnikov za manjše in večje posestnike.

— Od 12 do 13 predava vet. g. Kocjan: opis najvažnejših bolezni in varstvo proti njim. — Od 14 do 15 predava g. Seher, Linhartova ul. 9: o kapunjenju petelinov in njih gojitve, nato ogled pitanih živali ter valilnikov. — Od 16 do 17 predava g. inž. Abcec v dvorani mineral. inštituta na univerzi: najvažnejše pasme perutnine, izbor pasem: a) kokoš za specialno proizvodnjo jajc, b) za specialno proizvodnjo mesa, c) sportna kokoš, č) gospodarska kokoš. — Dne 20. dec. od pol 11 do 12 predava g. Černetova: valjenje, sestava jajc, priprava za valjenje, konzerviranje jajc in umetno valjenje. Od 12 do 13 predava kmet. ref. g. Malasek o vzgoji mlade perutnine, sestava raznih krmil, napajanje itd. Od 14 do 15 predava g. Malasek o pitanju razne perutnine. Od 15 do pol 16 zaključno predavanje g. Zupanca, nato razkazovanje praktičnega klanja in priprava živali za trg. Linhartova ulica 9.

★ Preprečen ogenj. V četrti zjutraj bi v hiši št. 12 na Viču kmalu izbruhnil požar. Postrežnica Frančiška Petek je namreč zjutraj, ko je odšla z doma, pustila v štedilniku ogenj, iz katerega so padale iskre na posteljo, na razne čunje in smeti, ki so se vzele. Ogenj je opazila prva gostilničarka Marija Jalen, ki stanuje v isti hiši. Ta je vdrila v stanovanje Petkove in pogasila ogenj, ki je že skoraj načel pohištvo. Zaradi hitrega posredovanja Jalenove pa je nastala škoda prav brezpomembna.

★ Gostovanji »Soča« v Cerknici in Raku, ki ju priredi družina »Soča«, se vršita v nedeljo oz. na praznik v ponedeljek. V Cerknici v nedeljo ob 19.30, na Raku v ponedeljek ob 15.30. Pred predstavama kratko predavanje. Vabimo tudi okoličane.

★ V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine št. 42 od 5. dec. t. l. je objavljen »Zakon o konvenciji o izvestnih vprašanjih civilnega postopka in zasebnega prava, ki je bila sklenjena v Beogradu dne 11. novembra 1929 med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Ogrsko«, dalje »Pravilnik o prehrani gojencev v državnih zavodih za prisilno vzgajanje otrok« in »Dopolnitveni pravilnik o polaganju državnega strokovnega izpita iz poljedelske stroke«.

★ Ne žoga, ampak žaga. G. J. Picsek, trgovec z železnino v Novem mestu, nam poroča: Poročilo iz Novega mesta se med drugim glasi, da je bila v moji trgovini ukradena žoga za 100 Din. Naj se popravi, da je bila ukradena žaga (robnidnica), ne žoga, ker žog sploh ne prodajam.

★ Tamburaški zborom naznanjamo, da je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani »sedem starih božičnih pesmi« za tamburaški zbor in petje, ki jih je priredil prof. M. Bajuk. Cena 16 Din. Vsebinska zbirke je sledeča: 1. »Sveta noč«, L. Gruber; 2. »Slava na višavi«, L. Cvek; 3. »Glej zvezdice božice«, L. Belar; 4. »Pastirici iz spanja«, L. Smolej; 5. »Angelsko petje«, L. Cvek; 6. »Zvečler nam je rojen zlati« in 7. »Poglejte čudo se godi«, Gr. Rihar. Pri božičnih prireditvah bodo naši tamburaški zbori

mu morja v zagrebški prtljžnici.

Tvrdka »Preloza« je plačevala Jugoslovanski zavarovalni družbi letno 46.000 Din zavarovalnine in bi bila škoda torej popolnoma krita. Policija ne prebsta in zelo natančno zaslišuje Julija Schwarzja. Vendar pa si na podlagi njegovih izpovedb do sedaj še ni možno ustvariti nobenih pozitivnih zaključkov. Julij Schwarz je v svojih izpovedih tudi nekoliko nedosleden. Ljubljanska policija upa, da se ji bo skrivnostni vozil s to tatvino posrečilo razvozlati v nekaj dneh in je do tedaj pričakovati odkritja.

ob izvajanju teh napevov nudili našemu občinstvu veliko božičnega veselja in razpoloženja, saj so sami stari znani in ljubki napevi, brez katerih ni pravega božičnega, radostnega občutja.

★ Dve uri molitve. Druga izdaja. Ljubljana 1930. Str. 64. — ACM je pravkar izdalo novo izdajo molitev za cerkveno edinstvo, med njimi dve »uri molitve«, ki sta za naše nabožno slovstvo nekaj novega; v prvi uri je krasi vzhodni slavospev Sreću Jezusovemu, v drugi pa slavospev Materi božji. Slavospev Sreću Jezusovemu je v novi izdaji razdeljen v štiri dele, da se more ura molitve skrajšati. Pridelani sta dve molitvi za Rusijo. Trdno broširan izvod stane 2 Din. Dobiva se v pisarni ACM (Napoleonov trg 1) in v prodajalni KTD (Ničman).

★ Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev Vič-Glinice je te dni otvorila novo moderno delavnico na električni pogon. Omeniti moramo, da je vso električno napeljavo za moč k modernim mizarškim strojem z vdelanimi elektr. motorji itd. ter napeljavo elektr. luči izvršilo v popolno zadovoljnost zgoraj omenjene zadruge naše domače elektroinž. podjetje Fran. Havlicek, Ljubljana.

★ V oglašitvi tvrdke Julio Meinl je včeraj v četrtem odstavku od spodaj pomotoma izostala beseda ne (ne samo ne povišajo), kar so cenj. bralci itak sami opazili.

★ Pri boleznih na ledvicah, v mehurju in debelem črevesu polajšuje »Franz-Josef« grenčica v najkrajšem času tudi večje težkoče pri odvajanju. Spričevala bolnišnice potrjujejo, da je »Franz-Josef« voda radi svojega olajšujočega učinkovanja brez bolečin prav posebno primerna za neprestano porabo pri mladih in starih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Ljubljana

Večni popotnik - Kludsky

Ljubljana, 5. decembra 1930.

Zopet je cirkus Kludsky v Ljubljani, potem ko je obiskal skoro vsa večja mesta v Jugoslaviji. Na svojem obhodu po svetu je v letošnji jeseni prišel v Romunijo, od koder je potem odrazil v Jugoslavijo. Sedaj pa potuje skozi Jugoslavijo v Italijo, kjer bo cirkus prezimoval neke v južnih krajih. Cirkus je res pravi večni popotnik. Nobeno mesto ga ne more obdržati dalj kot teden, štirinajst dni. Skoro čez noč so postavljeni šotori, zvečer je predstava in čez nekaj dni ga zopet vzame noč, ki ga je tudi prinesla. Kljub ogromni množici živali, ki jih vozi cirkus s seboj, gre vse izredno hitro izpod rok. Zato pa je treba seveda na stotine ljudi samo par številk, ki bodo krasno označile velikost podjetja.

Čez poletje zaposluje cirkus okrog 400 ljudi, prevaja pa se iz kraja v kraj na dveh posebnih vlakih s po 100 vagoni. Živali in vse druge stavbne potrebe se prepeljajo na 150 salonskih, gaderobnih, živalskih in shrambenih vozeh. Večino teh prevajajo v mestih s 6 močnimi parnimi vlačili in traktorji. Glavni šotor, ki je v velikih mestih dolg 200 metrov, širok 60 metrov ter visok 20 metrov, nudi prostora 10.000 obiskovalcem in ima v sredi 8 manež. Platno, ki krije veliki šotor, tehtaja samo 15.000 kg in stane približno 1 milijon Din. Manjši šotori za živali pa stanejo vsak nekaj nad 200.000 Din. Cirkus ima tudi lastno razsvetljavo. Trije električni generatorji so montirani na treh močnih vozeh. Vsak generator ima učinek 22 konjskih sil.

Cirkus, ki ima nad 1000 eksotičnih živali, ima prav v njih ogromno vrednost. Najodličnejši žival je brez dvoma niški konj, ki je vreden okrog 230

tisoč Din. Nad 20 slonov, od katerih je eden najlepši poginil v Belgradu, je vrednih 3 milijone Din. Vsak lev stane približno 80.000 Din. Posamezen eksemplar tigra pa celo 100.000 Din. Ogromna vrednost cirkusa je tudi v njegovih dresiranih konjih, tako da stane 120 konj, ki jih ima cirkus s seboj, nad 3 milijone Din. Velikansko vrednost predstavljajo seveda še vse druge eksotične živali, ki jih cirkus prevaža s seboj kot potujoči zool.

Da stane vzdrževanje tako ogromnega aparata silne vsote, je razumljivo. Enodnevni stroški za vzdrževanje cirkusa znašajo okrog 140.000 Din. Prav tako stane prevoz osebja, živali in drugih potrebščin velikanske vsote. Za primer naj služijo potni stroški od Belgrada do Novega Sada, ki so znašali okrog 180.000 Din, iz Novega Sada v Subotico približno prav toliko, kakor tudi od Subotice do Osijeka. Od Osijeka do Zagreba pa so stroški presegli 200.000 Din in prav tako od Zagreba do Ljubljane. Kljub temu, da vstopnina za naše skromne razmere ni majhna, je vendar cirkus na svojem potovanju skozi Jugoslavijo dosegel imel že okrog 2 milijona Din izgube, kar je razumljivo, če vpoštevamo velike vzdrževalne stroške.

Cirkus Kludsky pa ni namenjen le v zabavo občinstva, ampak vrši tudi važno prosvetno nalogo: saj seznanja občinstvo z najredkejšimi živali živalmi, ki bi jih sicer le malokdo mogel videti. Za priznanje za to delo je odklopal Nj. Vel. kralj Aleksander lastnika cirkusa, brata Kludskyja, z redom sv. Save. Oblast pa jim je povsod pomagala. Po nalogu finančnega ministrstva se je cirkus od-pustila celo banovinska davščina, mesto Belgrad pa je zahtevalo le eno osminsko predpisanih davščin. Ta postopek je brez dvoma pravilen, če upoštevamo velikanske stroške, ki se niti ne krijejo. Prepričani smo, da so tudi naše oblasti sledile vzgledu prestolice.

Kljub temu, da so živali cirkusa sijajno dresirane, vendar delo z njimi ni brez nevarnosti. Tako se je zgodilo v Novem Sadu, da je eden od tigrov napadel med predstavo solastnika cirkusa in najbolj zmožnega krotitelja zveri Rudolfa Kludskyja. Da se ni postal za svojega gospodarja drug tiger in planil zahtretnemu tigru za vrat, bi se bila predstava najbrže končala žalostno.

Zanimanje, ki ga je vzbudil cirkus v Ljubljani, je zelo veliko, tako za predstave kakor tudi za razstavo živali. In ni čuda! Če smo šli gledat v Ljubljani že najrazličnejše brezpomembne cirkuse in maneže, zakaj ne bi porabili prilike sedaj, ko je v Ljubljani eden najboljših cirkusov.

Kaj bo danes?

Drama: Gospa Ministrica. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Opera: La Mascotte. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Nočno sluzbo imajo lekarne: dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41 (Sv. Krištof), mr. Leustek, Resljeva cesta 1; in mr. Bohinec, ded., Rimska cesta 24.

★ Danes je Miklavžev večer na ljubljanskem Gradu. Kdor le more, naj pomaga Miklavžu, da bo kolikor toliko bogato obdaroval grajske siromašne otroke, ki naj bodo vsaj sedaj deležni nekaj sadov, ki jih drugod svet uživa v izobilju. Kdor le more, naj kaj daruje, ali v blagu ali v denarju; darove sprejema uprava »Slovenca« in ev. hišnik na Gradu. — Vincencijeva konferenca za Grad.

★ Gledališka predstava v Rokodelskem domu. Jutri popoldne vprizori rokodelsko društvo novo dramo, ki slika pretresljive prizore »Strašne-ga večera« v Parizu. Vsebinska drama je na kratko tale: Markiz Ronquellores in njegov zaupnik Jurij sta si z zločini pridobila bogastvo in veljavo. Zadnji zločin je bil, da sta hotela umoriti markizovega nečaka Henrika, pa se jima ni posrečilo. Henrika je rešil in vzgojil Odvard; markiz je pa še vedno prežal nanj, dokler se mu ni posrečilo ugrabiti ga. Vse to pa je delal, ker se je hotel polastiti Henrikovega premoženja. Dva meseca potem se prične naša igra. Markiz zapeljuje po svoji navadi Henrika, a tu mu stopi na prste Odvard, ki je bil tako rekoč Henrikov angel varuh, in doseže za Henrika in zase dobro izid, pa tudi markizu pokaže s svojo pravo ljubeznijo do bližnjega pot k poboljšanju. — Pričetek igre bo jutri ob 5 popoldne. Predprodaja vsopnne je pa danes od 6 do 8 zvečer in jutri od 10 do 12 popoldne v društveni sobi Rokodelskega doma, Kamskega ulica 12.

★ Razstavne zbirke Narodnega muzeja bodo za splošni brezplačni nedeljski poset odprte le še prihodnje nedelje (t. j. 7. t. m.) dopoldne. O zopetni otvoritvi spomladi se izda pravocasnno posebno obvestilo. — Seveda pa ostanejo zbirke za obiske šol in društev kakor tudi za posamezne plačujoče posetnike dostopne ob delavnikih tudi vso zimo.

★ Francoski inštitut v Ljubljani opozarja vse svoje člane in prijatelje francoskega jezika na društveni sestanek v torek 9. t. m. ob 9 zvečer v Narodnem domu. Na programu je film o Strassbourgu. Uvodno predavanje bo imel g. prof. Joško Prezelj. Vabimo k obilni udeležbi.

★ »Skok preko kože« priredi pod pokroviteljstvom g. ministra za gozdoje in rudnike ing. D. Serneca Akademski klub montanistov v nedeljo 7. t. m. v vseh dvoranih hotela Union. Zanimanje za prireditelj, na katero je povabljen izključno elita naše javnosti, je izredno živahno. Povabljenici iz oddaljenih krajev imajo 50% popust na železnica-h za vse vrste in razrede vlakov. Letošnji »Skok preko kože« posesti tudi posebno veliko število rudarskih inženjerjev, ki bodo obenem s prireditelji skupno slavili svoj praznik sv. Barbare. Ker pa je kontrola pri velikem številu povabljenec precej otežkočena, prosimo, da izvolijo zainteresirani reklamirati vabilo pri: Skokov odbor AKM. Ljubljana, Univerza.

★ Smučarji! Kolegi in kolegice! Z namenom, da se vsi smučarji na univerzi organiziramo v »Akademski smučarski klub«, pozivamo vse kolege in kolegice smučarje, tudi začetnike, da se sigurno udeležijo sestanka, ki se bo vršil v sredo 10. t. m. v sobi št. 90 na univerzi ob 18. — Pripravljalni odbor.

★ Prijazen tat koles. Delovodja tvrdke Rav-nihar v Linhartovi ulici g. Alojzij Kamnikar je v četrtek popoldne po izrednem naključju ujel nekega tatu, ki je malo poprej tovarišu ukradel kolo. Kamnikarja je neki kolekar, ki se mu je v Linhartovi ulici pokvarilo kolo in ni mogel naprej, poprosil, naj mu pomaga kolo popraviti. Kamnikar je pristopil h kolesu. Takoj nato pa je vzkliznil: »Stoj, fant, kje si pa to kolo dobil? To je pa našel! Presenečeni kolekar se je v hipu nato spustil v beg in pričel teči, kar so ga noge nese, zakaj kolo o bilo res lasti tvrdke Ravnhar. Kamnikar je poklical dva delavca tvrdke in vsi so pričeli teči za beguncem, ki so ga ujeli blizu tovarne za klej. Izkazalo se je, da je fant res kolo ukradel poslovojni tvrdki Ivanu Menardu izpred gostilne »Pajke, Fant, 25letni Alojzij Lebar, rudar iz Trbovelj, je tatvino sicer tajil in dejal, da mu je kolo izročil neki Pri-morec v varstvo, vendar pa se je izdal že s svojim begom in mu tudi izgovor ni dosti pomagal ter je moral v zapor.

★ Ne pozabite kupiti toplé domače ženske čevlje za 49 Din, moške pa za 59 Din v največji in najmodernejši trgovini čevljev »Bata«.

★ Bukava drva, trhaveljski premog in koka pri tt. »Kurivot«, Dunajska 33, tel. 3434 (Balkan).

(Iz knjige: Čarobna svetiljka.)

Za otrple ude

Majhna množina **SLOAN-ovega LINIMENTA**, namazana na obolelo mesto, ublažuje bolečine in pomaga. Užitiranje ni potrebno. **SLOAN**, ki ga koža sama upija, ublažuje bolečine otrplosti udov, bolečine mišic in živcev, hladne opekline in odstranjuje vsako sled otrplosti in bolečine.

Uporabljajte **SLOAN** zoper revmatizem, bolečine v križu, išias, bolečine v ledjih in zvinjenje ter kontuzije.

Doši se v vseh **LEKARNAH** in **DROGERIJAH**

SLOAN-ov LINIMENT

preganja bolečine.

Maribor

□ V bogoslovniški avli se je vršila v četrtek zvečer proslava godu prevzvišenega vladike dr. A. Karlića, ki se je znanstvenim predavanjem prof. dr. Jeraja, ki se je uvodoma poklonil prevzvišenemu knezoškofu v imenu bogoslovnega profesorskega zbora, ravnatelju bogoslovja, ki mu je slavlencu vnet podpornik, ter duhovščini, kadar je v enournem izjavljanju izklesal osnove in podobo katoliške etične osebnosti. Pred predavanjem je odšel pevski zbor bogoslovcev Foersterjev. Večerni ave, po predavanju pa Foersterjevo »Moči mi daj, moj Bog«. Pristrčni proslavi je prisostvovala številna klerična in laična inteligenca; med drugimi so bili navzoči pomožni škof dr. I. Tomažič, bivši oblastni komisar dr. Leskovar ter gimnazijski ravnatelj dr. Tomlinšek.

□ Prof. R. Warnier v Mariboru. V ponedeljek dne 8. t. m. predava ob 20 v Vesni profesor za francosko književnost na zagrebški univerzi R. Warnier o književnosti in umetnosti romantične dobe. Predavanje, ki se vrši v okvirju tukajšnje agilenega francoskega krožka, bodo pojasnjevale lepe projekcijske slike. Vstopnine ni.

□ Na praznik Breznadežne priredi Akademski kongregacija ob 16 v dvorani Prosvetne zveze proslavo s pesmijo in verskimi govori Ob 20 se uprizarita istotam dve igri in sicer M. Mellova »Igra apostolov« ter H. Steguweitova »Veseli trije kraljci«.

□ Mariborski zgodovinarji se vsako prvo sredo v mesecu zbere k svojem rednemu debatnemu večeru. V četrtek dne 4. t. m. sta predavala prof. Sedivy in prof. Stupan in sicer o pregledu češke historijografije v XIX. in XX. stoletju oziroma o geopolitičnih vzrokih priključitve Dalmacije Benetkam v začetku XV. stoletja. Vsakemu referatu je sledila strokovna debata, ki jo je zaključil dr. Travner z vedrini in globoko zajetimi pravnozgodovinskimi raznoterostmi.

□ Miklavžev obhajata drevi v dvorani Prosvetne zveze pevsko društvo »Maribor« in ljudski oder. Darila se sprejemajo do 19 v pisarni Prosvetne zveze. Pričetek ob pol 21. Vsi! — V društvenih prostorih kat. omladine pa prične ob pol 20 Miklavžev večer za članstvo kat. omladine. Prijatelji mladine vabljeni!

□ Radi oči kov korupcije in goljufije... Včeraj je sedel na zatočni klopi 30 letni progovni deželar Jakob T., ker je v pismu, poslanem med 27. novembrom in 4. decembrom 1929 očital progovni sekciji državnih železnic v Mariboru goljufijo in korupcijo; v vlogi z dne 12. decembra 1929 na direkccijo državnih železnic v Ljubljani je očital še mariborske progovne sekcije inž. L. Lebnu ter progovnemu nadzorniku Ljudoviku Pinterju poverbo, korupcijo in goljufijo. Obtoženec zatrjuje, da je omenjeni pismi pisal v veliki razburjenosti, ko je bil odpuščen iz službe. Obtoženi Jakob T. je bil obsojen na 300 Din globe, v slučaju neiztirjlivosti na 14 dni zaporu.

□ Na prihodnji seji občinskega sveta, ki bo prihodnji četrtek, se bo med drugim razpravljalo o pravilniku za podpiranje onemoglih mestnih delavcev ter njih vdov in sirot, odstranitvi ruševin avstrijskega spomenika na Kalvariji, oddaji tekočih dol za leto 1931, regulacije plač uslužbencem mestnega kopališča, oddaji kavarne »Parke« v našem, ustanovitvi obrtne šole v Mariboru in raznih prošnjah za podelitev koncesije.

□ Omladinski kino. Prosvetni kino »Omladinac« predvaja v nedeljo in ponedeljek ob 17 in pol 20 krasen film »Borba za Matterhorn«. Vljudo vabljeni vsi prijatelji kulturnega filma in ljubitelji planin.

□ Tekma in poskusno kuhanje s plinom. V torek dne 9. t. m. ob 16 priredi mestna planarna v obednici dekleške meščanske šole v Cankarjevi ulici poskusno kuhanje s plinom, združeno s tekmo kuhe na plin in premog. Zanimiva in prva tekma te vrste v Mariboru bo nudila gospodinjam, ki imajo misel za modernizacijo kuhinje, tudi vpogled v sodobno racionalizacijo gospodinjstva. Prijave za tekmo, ki se bo tikala hitrosti kuhanja in stroškov za kurivo, naj se pošljejo na naslov mestne planarne do torka opoldne. Predavanje je brezplačno in združeno z veliko razstavo na modernejših plinovih štedilnikih in drugih aparatih. Razstaveni prostor je odprt dne 8. t. m. od 8 do 12 in v torek 9. t. m. od 14 naprej. Mariborske gospodinjice ali pomočnice, ki bi se udeležile tekmovanja, se opozarjajo, da se bodo v tem slučaju kuhala ista jedila v enakih množinah na plinu, premogu in drvah. Porabljeni plin se bo odmeril na plinomeru, drva in premog pa odtehtala tako, da bo rezultat tekme v vseh oziirih odgovarjal dejstvu.

□ Prav pristrčna hvala. Božični bazar s čojanko dne 1. decembra je uspel radi požrtvovalnega dela učiteljstva, spretnosti naših umetnikov in umetnic ter velikodušnosti darovalcev krasnega pečiva, mesnin in bazarnih predmetov kakor tudi naklonjenosti občinstva, ki je obiskalo prireditve. Vsem izrekata prav iskreno zahvalo Podmladek Rdečega križa in Podporno društvo za revno učence v Mariboru.

□ Pri telovadbi je ponesrečil 16 letni šestosolce Edvard Slaček ter si strl desno roko; odpremil si ga v splošno bolnišnico.

□ Vremensko poročilo s Pohorja. Klopni vrh: sneg 20 cm, temperatura —1°, smuka ugodna, sneg se pada; Mariborska koča: sneg 15 cm, temperatura 0°, sneg se pada; zavetišče pod Jezerskim vrhom: sneg 35 cm, temperatura —2°, smuka ugodna, sneg se pada.

□ Na Tršaški cesti je povozil neznan vozilec motornega kolesa 38 letnega hišnega posestnika Maksa Koržeta iz Vojašniške ulice 5, ki je pri silnem sunku zadobil poškodbe na glavi; razen tega si je strl levo nogo pod koleno in desno ključnico. Koržetovo stanje je precej resno. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico.

□ Nočno lekarniško službo ima prihodnji teden Srakova lekarna pri Angelu varhu na Aleksandrovi cesti.

Slovenske gorice

Pri Sv. Marjeti ob Pesnici so se splašili konji 44 letnemu posestniku Janezu Bezjaku iz Sv. Lenarta, ko se je vračal z vozom iz Maribora domov. Skočil je z voza ter si pri tem zlomil desno nogo ter si poškodoval levo roko tako, da so ga morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Sv. Lenart. Drzni vlomilci so vdrli v noči na preteklo soboto v trafiko Josipa Weingerla ter odnesli celo zalogo tobaka, štiri pare čevljev, 7 sukenj, okoli 800 Din in drugo v skupni vrednosti približno 5000 Din. Za vlomilce se vrše poizvedbe. Prav toplo priporočamo zavarovanje proti vlamu.

Sv. Rupert. Pri nas razprodaja nedeljskega »Slovenca« prav lepo napreduje; dobro in pošteno čtivo radi imamo. Segajte še drugi po »Slovenca«. Ziveli Sentrupčani!

Dravska dolina

Vseposvoda vzdolž Dravske doline je zapadel sneg; s pohorskih in kozjaških vrhov pritiska mraz. Vse se sprašuje: kaj nam prinese letošnja zima? Bog ne daj tako hude zime kakor pred dvema letoma.

Merenberg. Sedaj dobivamo »Slovenca« v nedeljo pred cerkvijo v razprodajo, številka samo 2 dinarja; pa takšno čtivo! Segajte po dobrem in postenem čitvu!

V Breznem je umrla v starosti 72 let obče spoštovana in priljubljena veleposelstnica Alojzija Mayer. Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo ob pol 15 iz hiše žalosti na pokopališče v Breznem. Pokojnici hvaležen spomin, sorodnikom naše sožalje.

Trbovlje

Rešitev rudarske krize. Izšel je odlok, ki prepoveduje podjetju dajati deputatni premog državnim uslužbencem, češ, da so rudarji s tem na škodi. Mislimo pa, da bo ravno ta odlok povzročil v neki meri manjšo zaposlitev delavcev. Če bodo ljudje, ki so doslej dobivali deputat, premog morali kupiti, ga bodo gotovo manj pokurili, kakor poprej. Nalog pa tudi ni umesten, ker podjetje je že vedelo, komu je dajalo premog brezplačno; gotovo ga navadno ni prejel, kdor lahko plača.

V nedeljo 7. dec. bo Trbovlje zopet deležno velike glasbene prireditve. Učiteljski pevski zbor nas bo počastil z najmarkantnejšimi skladbami naših komponistov. Pri sestavi sporeda se je vpoštevala želja trboveljske publike in glasbenikov. Da bomo imeli vžitek, nam jamič zborov temperamentni dirigent g. prof. Srečko Kumar, kateri je z istim zborom poletel letošnji spomlad med brate Čeha ter odnesel od tamkajšnjih glasbenikov največja priznanja. Za prireditev je že sedaj veliko zanimanja. Predprodaja vstopnic je pri g. Suligoju, učitelju na Vodah.

Kočevje

Premog za uradnike. Kr. banska uprava je prepovedala sprejemati državnim namestnikom in učiteljskim brezplačen premog, ki so ga prejimali, odkar je premogovnik v Kočevju. To prepoved utemeljuje s tem, da bi bilo sprejemanje brezplačnega premoga proti zakonu o korupciji. Ne vemo, če velja to tudi za druge rudarske revirje, ali samo za Kočevje?

Novo mesto

Prijet cerkveni tat. Telefonično je došla v Novo mesto vest, da je bil v Linzu v Avstriji prijat neki Frojer, ki je priznal, da je med drugim ropi izvršil tudi vlom v novomeško frančiškansko cerkev.

Najdeno je bilo pred dnevi novorojeno dete na poti, ki se odcepi od Trdinove ceste proti liški gosp. Macaletu, za ograjo na vrtu gosp. Windischerja, hotelirja v Kandiji. Obveščena sta bila o najdbi zdravnik dr. Ropas in babica Kmeiterjeva, ki sta izjavila, da je bil otrok rojen ponoči ter bil najbrže zadavljen. Orožništvo vneto zasleduje brezsrčno mater.

Umrla je dne 4. decembra gospa Ružena Ažmanova, soproga znanega kiparja Radoslava Ažmana. Pogreb se je vršil v petek popoldne na mestno pokopališče. Naj v miru počiva.

Cene mesa so se znižale za 2 Din pri kilogramu. Prej je bilo goveje meso po 18 Din kg, sedaj 16 Din kg.

Vič

Ljudski kino Glince. Ob 8 zvečer komičen film »Podkva« s predigro. V nedeljo in na praznik predstave ob 4, 6 in 8.

Novi občani. Pri plenarni seji v četrtek so bili soglasno sprejeti sledeči novi občani: Francot Viktor, Gačnik Ivan, Učak Franc, Gutschebraun Aleksander in Stefan Vincek. Zagotovilo se je sprejem v občinsko zvezo pa sta dobila Kuštrin Alojz in Gorkič Primož, prošnja Mihaela Prinčiča pa je bila odklonjena.

Priključitev Viča k Ljubljani. Občinski odbor je na zahtevo banske uprave v svoji zadnji seji glasoval glede inkorporacije, ter je bil izid glasovanja sledeči: 15 glasov proti inkorporaciji 10 za in 1 glasovnica je bila prazna.

Pohišstvo

priprosto in najmoderneje. Vam audi tvrdko po izredno nizki ceni

KREGAR IN SINOVA

Št. Vid and Ljubljana — na otol kolodvoru

Produkcija piva v Sloveniji

Iz poslovnega poročila, ki ga je predložil upravni svet pivovarne Union v Ljubljani 5. t. m., posnemamo, da je bila kupčija v preči poslovnem letu (1929—1930), od 31. sept. 1929 do 31. avg. 1930) toliko boljša, v kolikor se je radi ugodnejšega vremena izboljšala prodaja piva. Kupčija s spirito in kvasom je bila v splošnem ista kakor lani.

V letu 1929—1930 je znašala produkcija piva v obeh pivovarnah (Ljubljana in Maribor) ca. 115 tisoč hl (1928—1929 100.000 hl), od česar odpade na Ljubljano 70.000 hl (69.000 hl), na Maribor pa 36.000 hl (31.000 hl). Zadnja leta se je produkcija piva v Sloveniji razvijala sledeče:

1923—1924	—	—	155.000 hl
1924—1925	—	—	125.000 „
1925—1926	—	—	97.000 „

Železniški promet in naše gospodarstvo

Dne 5. t. m. se je vršila pod predsedstvom ravnatelja drž. železnice g. dr. Borka Jakoba v prostorih ravn. drž. žel. druga letična seja tega odbora. Seji so prisostvovali vsi člani posvetovalnega odbora in sicer gg. Skubec Rihard, gen. ravnatelj TPD, Ogrin Ivan, podpredsednik TOL zbornice, Mohorič Ivan, tajnik TOL zbornice, dr. Basaj Joža, ravnatelj Zadrudne zveze, Besedak Alfonz, ravnatelj Gospodarske zveze, dr. Rekar Ernest, lesni trgovec, Čeh Franc, načelnik gremija trgovcev v M. Soboti in Florjanci Stanko, trgovec.

Na dnevnem redu so bila razmatrivanja o izvedbi sklepov pive seje posvetovalnega odbora, ki se je vršila v letošnji pomladi, razpravljali so se predlogi za spremembe voznega reda, dalje tarifna vprašanja ter razne druge zadeve železniskega obrata, ki zanimajo gospodarske kroge.

Ugotovljeno je bilo, da so bili nekateri iniciativni predlogi prve seje deloma izvršeni, deloma pa se še obravnavajo in bodo sčasoma izvedeni, če in kolikor bodo to dopuščala razpoložljiva proračunska sredstva. Vozni redi za prihodnje leto, se bodo, kolikor se tiče o lokalnega prometa, čimbolj prilagodili željam interesentov, do čim se morajo mednarodne zveze več ali manj vedno prirediti v skladu z voznimi redi sosednjih držav. Zaznamovati je znatno pospešenje v prevažanju tovarnega blaga, zlasti glede izvoznih predmetov. Za prihodnjo voznoredno dobo so predvidene še nadaljnje direktne trase tovarnih vlakov.

Z ozirom na to, da more o gospodarski krogi sodelovati pri reševanju tarifnih vprašanj v tarifnem odboru, se je posvetovalni odbor dotaknil samo najvažnejših izmed teh, zlasti so bile iznesene želje gospodarskih krogov, da se favorizira naš izvoz z nastavljanjem odgovarjajočih izvoznih tarif.

Razpravljanje, ki so se ga udeležili vsi člani posvetovalnega odbora, je nudilo železniški upravi priliko spoznati podrobno vse teženje in želje interesentov glede železniskega prometa ter prilagoditi svoje delovanje, kolikor se že itak ne vrši v tem pravcu, interesom gospodarskih krogov in občinstva, ki uporablja železnice.

BILANCA DRŽ. HIPOTEKARNE BANKE

z dne 31. oktobra 1930 (vse v milj. Din; v oklepajih postavke za 30. sept. 1930).

Aktiva: blagajna 13.8 (10.4); Nar. banka in Pošta hranilnica 94.7 (206.2), posojila: hipotekarna 2.246.8 (2.237.7), na dolžnike in dohodke 461.1 (443.4), vodnim zadrugam 74.4 (73.6), kratkoročna gradbena 1.7 (2.1), lombardna 151.0 (153.2), dom. menice 94.2 (93.1), tek. račun fin. ministrstva iz pos. l. 1929 51.1 (41.6), pos. tek. račun iz pos. 50 milj. Din 50.0 (—), akt. tek. računi 62.7 (60.4), nepremičnine 62.7 (63.9), efekti fondov 46.5 (46.5), razno 339.6 (326.9), kavcije 257.9 (252.0). — Pasiva: samostojni fond 76.2 (76.2), fond in glavnice javnih ustanov 1.528.0 (1.541.2), privatne glavnice in vloge 497.5 (522.9), rez. fond 40.6 (40.6), amort. fond 4.5 (4.5), pos. fond fin. min. iz posojila l. 1929 20.7 (20.7), založnice in obveznice 908.8 (917.4), kratkoročna inoz. sredstva 70.7 (70.7), tek. račun fin. ministrstva redni 2.4 (2.4), izredni 31.0 (31.0), tek. račun družbe Batignolles 51.1 (41.6), pas. tek. računi 229.5 (210.0), razna pasiva 298.6 (281.9).

Bilanca kaže zmanjšanje tujih sredstev banke tako inozemskih kakor tuzemskih; predvsem so nazadovale v oktobru privatne vloge in glavnice. Zmanjšanje tujih sredstev se pozna v manjši likvidnosti, ker je banka še nadalje povečala posojila. V bilanci opažamo nov račun: dolg fin. min. v znesku 50 milj. Din. Glavne postavke so bile v milj. Din:

gotovina in naložbe	—	216.8	108.5
posojila	—	2911.0	2848.0
inozem. sredstva	—	987.1	976.9
domača sredstva	—	2140.3	2100.6

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 30. novembra 1930. (Vse v milj. Din; v oklepajih razlika v primeri z izkazom 22. novembra.)

Aktiva: devize in zlato 277.6 (— 3.2), tečajna razlika 701.2 (— 33.7); posojila: menična 1.313.7, lombardna 242.8, skupaj 1.556.6 (+ 7.0). — Pasiva: bankovci v obtoku 5.403.7 (+ 189.3), drž. terjatve 64.6 (— 61.4), obveznosti: žiro 734.6, razni računi 132.9, skupaj 867.6 (— 162.9), ostale postavke neizpremenjene.

OUZD v novembu 1930.

Po pravkar objavljenih podatkih je v mesecu novembru 1930 v primeri z oktobrom 1930 padlo število zavarovancev pri OUZD od 99.516 na 97.100 991. Interesantno je, da je število ženskih članov celo naraslo. Nadaljnje zmanjšanje izkazuje odstotek bolnikov od 2.36 na 2.32, od tega pri ženskah od 3.09 na 2.88, dočim je pri moških celo naraslo od 2.01 na 2.06. Povprečna dnevna zavarovana mezda je padla od 26.81 Din na 26.66 Din, celokupna zavarovana dnevna mezda od 2.675.000 na 2.613.000 Din.

Posojilo v Franciji. Zagrebški »Obzor« z dne 3. t. m. poroča po »Nouvelles Presse«, da bosta v kratkem emitirani dve državni posojili, prvo po 5% v znesku 2 in pol milijarde Din in po tečaju 96 za stabilizacijo valute, drugo posojilo bi se bilo 6% po tečaju 94 za investicije, udeležilo bi se ga pa vodilne francoske banke.

Vinski sejm v Ivanjokovcih. Priprave za vinski sejm, katerega priredi tukašnja vinarska zadruška Jeruzalemska v sredo dne 10. t. m. so v najlepšem redu. Vsak interesent bo imel priliko, da se prepriča, kako lepo se je osobito letošnji setnik razvil in kako je kakovost tega letnika vendar prav dobra. Tudi letnik 1929 bo še na razpolago. Vsakdo ima priliko tukaj s producentom direktno v stik stopiti. Ker je razstaveni prostor tik kolodvoru, ne moti vreme. Železniske zveze so dokaj ugodne. Če pa kdo hoče producenta na domu obiskati in vino v kleti poskusiti, pa ima tudi priliko, ker so vinogradi razstavljalce v neposredni bližini.

1926—1927	—	—	110.000 hl
1927—1928	—	—	90.000 „
1928—1929	—	—	100.000 „
1929—1930	—	—	115.000 „

Računski zaključek družbe izkazuje izvedeno zvišanje glavnice od 12 na 24 milj. Din (iz rezerv. fonda). Pri brutodonosu 57.4 (56.0) milj. Din so se zmanjšale režije, le davki so se povečali od 12.7 na 14.9 milj. Din. Čisti dobiček je naraslo od 2.8 na 2.8 milj. Din. Bilanca izkazuje znižanje upnikov od 16.8 na 12.5 milj. Din. Zaradi zmanjšanja zaloga od 10.7 na 8.7 milj. Din. Povečali so se pa dolžniki od 18.1 na 18.8 milj. Dividenda za 1929/30 znaša po delnici nom. 50 Din 10 Din (1928/29 8 Din, pa je vpoštevali podvojitve kapitala).

Borza

Dne 5. decembra.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaji nespremenjeni, edino Praga je bila nekoliko slabša. Promet je bil znanen. Posebno v devizi Newyork, katere je bilo zaključeno nad 1.1 milj. Din. Narodna banka je intervenirala v vseh zaključenih devizah.

Ljubljana (v oklep. zaklj. teč.). Amsterdam 2276.50 bl., Berlin 1347.75—1350.75 (1349.25), Bruselj 789.59 bl., Budimpešta 989.15 bl., Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 794.67—797.67 (796.17), London 274.26—275.06 (274.66), Newyork 56.355—56.555 (56.455), Pariz 222.25 bl., Praga 167.28 do 168.08 (167.68), Trst 296.27—296.44.

Zagreb. Amsterdam 2276.50 bl., Berlin 1347.75 do 1350.75, Bruselj 789.59 bl., Budimpešta 987.65 do 990.65, Curih 1.094.40—1097.40, Dunaj 794.67 do 797.67, London 274.26—275.06, Newyork 56.355 do 56.555, Pariz 221.25—223.25, Praga 167.28 do 168.08, Trst 295.34—297.34, Kopenhagen 15.11 bl. — Skupni promet kompenzacij je znašal 6 milj. Din.

Curih. Belgrad 9.1280, Amsterdam 207.70, Atene 6.675, Berlin 123.075, Bruselj 71.99, Budimpešta 90.26, Bukarest 3.065, Carigrad 2.445, Dunaj 72.625, London 25.06125, Madrid 57.40, Newyork 516.10, Pariz 20.27875, Praga 15.305, Sofija 3.7375, Trst 27.045, Varšava 57.80, Kopenhagen 138.10, Stockholm 138.45, Oslo 138.10, Helsingfors 13.

VREDNOSTNI PAPIRI

Tendenca za državne papirje je bila danes vrstejša. Tudi tečajni vojniške skode so bili danes višji kakor včeraj. Vendar promet ni bil znanen. Večji promet izkazujejo bančne delnice, katerih tečaj se nadalje čvrsti. Tako so bile pri nespremenjenih tečajih zaključene delnice Poljo, Union in Zemaljske banke, nadalje Prastedione. Zaključena je bila tudi Etno po 135. Jugobanka se je učvrstila od 77.50 na 78. Med bančnimi delnicami pa je najbolj čvrsta Srbska, ki je danes iskana po 194 v primeri s 192 včeraj. Promet v industrijskih papirjih je bil omejen le na delnice Drave, katerih tečaj je ostal nespremenjen in Trboveljske, ki je bila zaključena po 375.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 91.75 bl., 7% Bler. pos. 81.50 bl., tob. srečke 50 bl., Celjska pos. 160 den., Ljublj. kred. 122 den., Prastedione 930 den., Kred. zavod 170—180, Vevče 124 den., Stavb. 40 den., Split cement 400 bl., Ruše 280—300.

Zagreb. Drž. pap. 7% inv. pos. 85.50—87.50 agrari 52.50 bl., vojna škoda ar. 429, 430 (430), kas. 429, 430, 12, 429, 431 (429), 2. brez kup. 419.50, 420 (419.50—419.75), 8% Blerovo pos. 90.50—91.75, 7% Blerovo pos. 81.125—81.50 (81.50), 7% pos. Drž. hip. banke 80.75—81.50, 7% bgl. obr. 70.50 do 72.50. Bančne delnice: Hrvatska 50 den., Katalioka 35 den., Poljo 56—56.50 (56), Kredita 96 den., Union 190—190.50 (190), Jug. 77.50—77.75 (77.50—78), Lj. kred. 122 den., Mednarodna 67 den., Obrtna 26 den., Prastedione 930—935 (930), Etno 130—135 (135), Zemaljska 128—129 (129), Srbska 194—195, 12, 197 bl. Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Guttman 138—145, Slaveks 50—55, Slavonija 200 den., Našice 1000 bl., Danica 100—103, Pivara Sar. 200 den., Drava 235 do 236 (235) Šečera Osjek 298—304, Nar. ml. 20 den., Osi. liev. 200 den., Brod. vag. 90—115, Union 90—115, Vevče 124 den., Isis 40—45, Ragusea 375—390, Oceania 590 bl., Jadr. plov. 220—240, Trboveljska 374—377 (375), Cement Split 300 den.

Belgrad. Narodna banka 8105 den., 7% inv. pos. 86.50—87.50 (87.000 Din nom.), agrari 52.50 den., vojna škoda prompt 430, 431, 431, 431.50, 430, 429.50, 428.50, 425.50, 12, 431—432 (432 do 431.50), 8% Bler. pos. 91.25, 7% Bler. pos. 81, 7% pos. Drž. hip. banke 81.25, 6% bgl. obr. 70.50.

Notacije državnih papirjev v inozemstvu.

London: 7% Blerovo posojilo 80—80.75. — Newyork: 8% Blerovo posojilo 90.25—91, 7% Blerovo posojilo 80.50—81, 7% posojilo D. H. B. 79.75 do 80.

Dunaj. Don. sav. jadr. 86.95, Wiener Bankverein 16.90 Creditanstalt 47, Escompteges. 157, Mundus 140, Alpine 18.92, Trboveljska 46.90, Leykam 3.50, Rima Murany

Slepi šahisti

Znani ruski šahist in šahovski pisatelj J. A. Znosko-Borovski je sedaj na turneji po Angliji. Pri tej priliki je Znosko-Borovski obiskal šole sepecev v Usteru. Posebnost te šole je, da nudi svojim gojencem popolno srednješolsko izobrazbo in jim tako omogoči tudi obiskovanje univerze. Šola obstaja že čez 60 let in ima vsako leto najmanj 50 učencev. Od bivših učencev usterske šole jih je že več kakor 100 doseglo naslov univerzitetnega učenjaka. Učna doba zahteva seveda več časa, toda slepci uporabljajo čas vestneje, ker jim narava sama mnogokrat brani nepotrebno izgubo časa, ka-

Generalmajor grof Goltz, ki je l. 1918. na prošnjo Fincev pregnal iz Finske bokševike, praznuje te dni svojo 65.letnico.

teri so izpostavljeni ljudje, ki vidijo. Odkar je absolvent usterske šole in veliki šahist Taylor prevzel profesorsko mesto v Oxfordu, je tam nastala kar posebna kolonija slepcev, ki jo tvorijo večinoma sami bivši usterski gojenci, ki dobivajo tam pod Taylorjevim vodstvom akademsko naobrazbo. Sedaj je v Oxfordu tudi drugi slavni slepi šahist Rupert Cross.

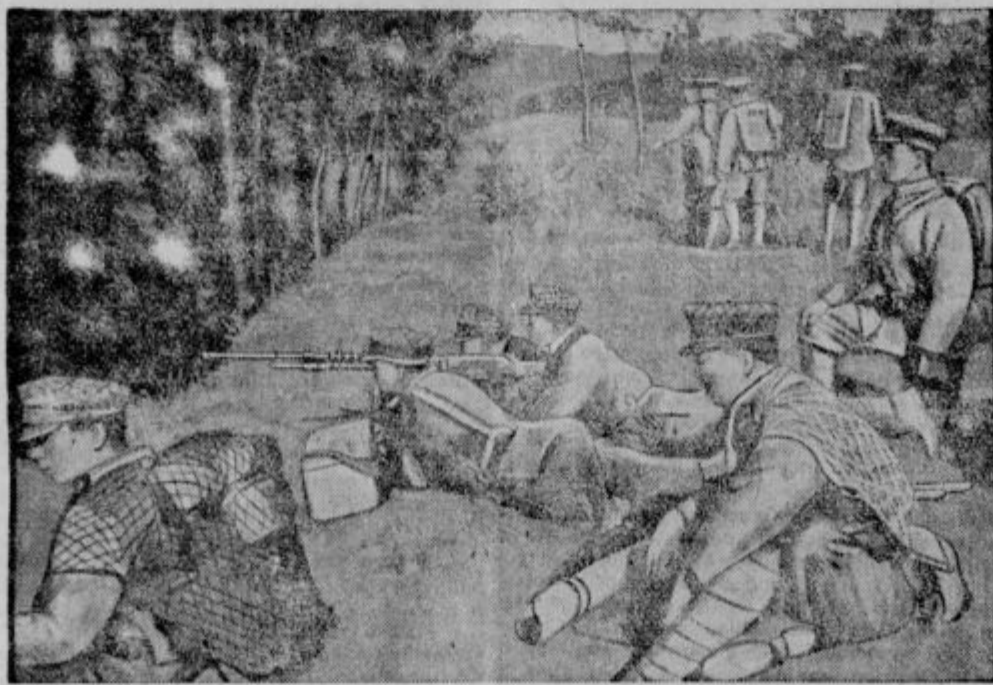
Šah je postal tako rekoč tradicija usterske šole. Šahovski klub so osnovali tam že pred 15 leti in je dosegel mnogo uspeha pod vodstvom šolskega ravnatelja Browna, ki je tudi sam dober šahist. Šolo so obiskali in tam igrali že dr. Aljehin, Capablanca, Maroczy, Reti in naš jugoslovanski mojster Kostić. Nedavno so priredili turnir za močnejše gojence in je šolska uprava razpisala več nagrad, med drugim tudi naslov prvaka oxfordske grofije.

»Ko začnemo igrati s temi slepimi nasprotniki,« pripoveduje Znosko-Borovski, »ki igrajo na šahovskih deskah z vzbočenimi in

mišljenje popolnoma svobodno. Zdi se, da je edini Maroczy izjema. On si zna šahovsko desko tako zamisliti, da jo vidi kakor z odprtimi očmi.

Ce torej v igri vtis videnja ne igra nobene vloge, potem nimajo igralci, ki vidijo, nobene prednosti pred slepimi. Predstavljati si položaj na šahovski deski je za slepeca ravno tako lahko, kakor za onega, ki vidi. Da, celo lahko rečemo, da morajo napol slepi, ki se ne morejo odreči uporabe svojih slabih oči, uporabiti več fizične sile, kakor pa popolni slepci, ki se opirajo pri igri samo na svoje prste in spomin.

Slepici pa imajo še druge prednosti, ki jih oni, ki vidijo, nimajo. Igranje šaha ni samo premikanje figur po šahovskem polju, ampak tudi analiza brez šahovske deske. Vsak ljubitelj šaha mora obvladati tudi umetnost igranja brez deske. Močnega šahista si sploh ne moremo misliti brez sposobnosti, da igra šah na »slepem« in da rešuje vse mogoče probleme v mislih. Otroci, ki vidijo, ne čutijo potrebe po tej sposobnosti. Igrajo morda dobro, toda na igro sploh ne mislijo. Vedno imajo pred seboj možnost, da z vidom pregledajo položaj na šahovski deski in si tega, kar vidijo, ne zapomnijo bogve kaj dobro. Pri slepicih pa je stvar drugačna. Za nje je igra težka vse dotlej, dokler dovršeno ne poznajo pravil in dokler se ne morejo z gotovostjo orientirati med figurami na deski. Ko pa že enkrat to obvladujejo, potem precej hitro napredujejo. Slepota razvija v njih abstraktno mišljenje in najslabši slepi igralec je v stanju, da brez svoje posebne šahovske deske igra na »slepem«, razmišlja o potezah in analizira varijante. Tako se pogosto zgodi, da se izkaže za resničen paradoks: Med dvojico enako močnih šahistov je slepec močnejši.

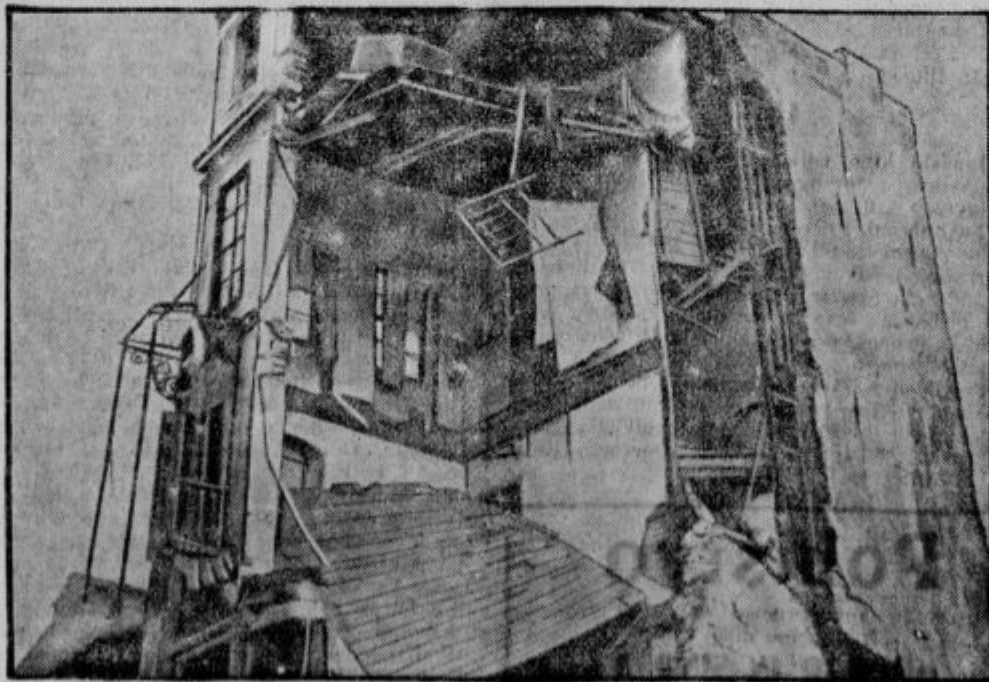

Z japonskih cesarskih menevrov: oddelek strojnih pušk. Mreže služijo v vojni za zatikanje vejic, da se vojak prikrije pred sovražnikom

Kako je hodil tobak...

V Parizu se je nedavno vršil kongres v čast najslavnejšemu sinu starega rimskega mesta Nimes: Jean Nicot, sieur de Villemain, ki je tam pred 400 leti zagledal luč sveta. Ta mož je leta 1560. poslal iz Lisabone, kjer je deloval kot izredni poslanik kralja Franca II., na francoski dvor neko rastlino, ki jo je sam odkril in ki jo je označil kot zelo dobro in zanesljivo sredstvo proti nahodu in tudi proti drugim boleznim. Če bi živel danes, bi bil milijonar, v onem času pa kaj takega ni bilo kar tako. Kmalu potem, ko je bil vpeljan v Evropo tobak, so spoznali njegovo veliko »sposobnost« kot neomejen vir za davčno obremenitev. Benečija je že v sredini 17. stoletja poskusila s tem in v petih letih se je nabrala za tedanje razmere precejšnja vsota 40.000 cekinov. Angleški kralj Jakob I. pa je že leta 1624. napravil poskus s tobačnim monopolom, ki pa se ni kaj posebno obnesel. Z nahodom

in njuhanjem se je torej začel širiti tobak. Jean Nicot ni vedel prav nobene druge uporabe tobaka, čeprav je Kolumb videl v Ameriki Indijance, ki so kadili. Na dvoru Katarine Medicejske je vse njuhalo. Tobak za njuhanje so tedaj imeli v lepih, z dragulji okrašenih dozah, ki so se kmalu povsod razširile. Šele 30 let pozneje se je začela Evropa učiti tudi kajenja, ki je prodrla na celino iz Anglije, kjer ga je vpeljal Sir Walter Raleigh. Tudi v Italiji in Nemčiji so njuhali tobak kljub vsem dekretom in odredbam proti temu »hudičevemu« sredstvu. V 17. stoletju pa je tudi za kajenje nastopila lepša doba. Tedaj so ga namreč ob priliki 30letne vojne razširili angleški vojaki. Najbolj so se proti kajenju borili v Rusiji, kjer so leta 1624. vsem kadilcem porezali nosove. Toda vse to ni pomagalo. Tobak je zmagoval in zmagal in danes ga denarja lačne države še propagirajo.

Podgane izpodkopale hišo. V Carigradu se je podrla trinadstropna hiša; osem ljudi je našlo pod razvalinami smrt. Preiskava je ugotovila, da se je hiša podrla, ker so podgane izvohale temelje.

Kulturni obzornik

Pismo iz Zagreba

Zagreb, 4. decembra 1930.

V zadnjih letih se je po vseh centrih naše države našel način premostitve med književnimi umetniki in širšim občinstvom. Pokazala se je namreč grenka resnica, da dela domačih umetnikov, tudi višje kvalitete, ostanejo nerazprodana in v javnih knjižnicah nečitana. Pozna jih le ozek krog, množice pa ne vedo za nje. Mnoge tuje — zlasti brezvrednostne — knjige pa se kupujejo in posojajo na veliko. — Zato se je že nekajkrat zgodilo, da so se ume-niki sami pokazali polnim dvoranam, da bi zainteresirali širši krog ljudi z recitacijami lastnih del — za pravo umetnost. Tako je bilo med slovenskimi književniki v Ljubljani, Mariboru, Crnomlju itd., med srbskimi v Beogradu, Skoplju... Pa še neki ljudje so se našli, ki visoko cenijo domačo umetnost in v velikih skupščinah govorijo o njej. To so visokosolci. Nedavno je klub akademikov v Splitu predstavil domače umetnike svojim ljudem. Preteklo nedeljo (30. novembra) pa je klub slavistov na zagrebski univerzi pokazal v »Puškem sveučilišču« stotinam zagrebskih intelektualcev mlajše jugoslovanske lirike, katere so recitirali člani Hrvatskega gledališča. Med temi (Tin Ujević, Dobriša Cesarić, Desanka Maksimović, Miroslav Feldman, Gustav Krklec, Miloš Crnjanski) so bili v vsej veličini in skladnosti jezika podani naši domači: Alojz Gradnik (o katerem so z veliko toploto napisale »Novosti« 30. novembra razpravo), Srećko Kosovel in Tone Seliskar. Čudno pa mi je bilo, da insem slišal nič o Tonetu Vodniku... Publika je sprejela vse recitacije z največjim uživanjem — in morda bo le tega ali onega umetnika spoznala globlje. Od avtorjev je bil med drugimi navzeč Alojz Gradnik.

Dne 2. decembra je gostovala v zagrebskem gledališču evritmična grupa iz Dornbacha, ki je obiskala vsa večja mesta v Nemčiji in potovala preko Dunaja, Budimpešte, Beograda in Carigrada, na povratku pa se je ustavila v Zagrebu. Vodi jo Rusinja Mar. Šavič z izredno živo roko. Evritmično umetnost je zbudil dr. R. Steiner in se loči od plesne v tem, da ima ta za vsako besedo svojo kretajočo, ki odgovarja notranji vsebini besede. Recitator čita stih, evritmiki pa s kretnjami spremljajo to vsebino, katero na čudovito lep način izrazijo. Zagrebska publika je goste in njih umetnost s silnim navdušenjem pozdravila.

Med mnogimi krvatskimi umetniki je v jesenski sezoni razstavil svoja dela tudi profesor Slatko Jovanović, in to v Umetniškem paviljonu. Kakor je umetnik trgal slike iz življenja, je mnogo križev že od zibel našel. Rodil se je v Petrinji, otroško dobo preživel na vrtiljaku, potem pa se je v mukah dočepel do umetniške akademije v Zagrebu, katero je dovršil pod vodstvom prof. Beečica.

Vsekakor je Jovanović talentiran umetnik, ki živi z barvami in z izredno finimi toni izraža najtiše misli, gleda pa nekoliko v najmlajše, kakor v Uzelca. — Močan se kaže kot slikar, kot grafik manj; tu gledajo iz slik V. van Goghovski elementi. Kot impresionist se predstavlja v nekaterih pokrajinah (selo Gvozdanoko), ekspresionist pa vidimo v slojevitih figurah: Mati i dete. Še danes malo spominja na vplive André Lhota, vendar ne toliko kakor v svojih začetkih (Nature morte).

Portreti povedo, koliko talenta ima g. Jovanović za enostavno risbo in dobre barvne odnose, pred vsemi »Glava«, ki je bila na londonski jugoslovanski razstavi l. 1930. med najboljšimi. A odnos sivih barv, žolte do sivo-modre, ki gledajo iz njegovih portretov, nam kažejo pot do klasičnih mojstrov rane renesanse, vendar je tu Jovanović dosti obvaroval svoj obraz.

Na Slatko Jovanovića verujemo, samo izkristalizira naj se še, otrese naj se tujih vplivov in naj najde svoj čisti slikarski izraz.

V Narodnem gledališču v Frankopanski ulici igra danes »Matice hrv. kazališnih dobrovoljaca« dramo Cara Emina: »Zimsko sunce« v proslavo 60. letnice tega odličnega narodnjaka in književnika bolne Istre. Imenovano dramo je napisal pred 30 leti; v nji pretresljivo slika tedanje težke dni Stranov; tradicionalno borbo Hrvatov za svojo socialno in narodno individualnost. Pisatelj takrat ni slutil, da se bo strašna resnica njegove drame prenesla na sedanji rod. L. 1902. jo je prvič prinesel zagrebski oder, potem pa so jo ponavljali vsi provincialni odri z ostrimi demonstracijami proti Italijanom in Madjarom. Omeniti še moram, da so »Zimsko sunce« prevedli tržaški Slovenci in ga na odru pokazali svojem; in prav! Saj je pisatelj rekel: »Kad sam pisao o istarskim Hrvatima, mislio sam i na Slovence, jer nam je bila jednaka sudbina, kao što nam je i danas.« Pred predstavo govori o njegovih deih E. Radelić.

Lojze Golobč.

Dufayev koncert

Narodno železničarsko glasbeno društvo Sloga v Ljubljani je priredilo 4. t. m. v svoji glasbeni dvorani v Pražakovi ulici intimen večer, na katerem so se izvajale Dufayeve skladbe.

Viljem Dufay je bil rojen leta 1400 in je poleg Angleža Dunstaplea in poleg Binchoisa glavni zastopnik glasbe svojega časa. Dufay je glava prve nizozemske šole, kateri so sledili reformatorji Ogkhem, Josquin de Pres in končno voliki Orlando Lasso.

Nam je renesančna glasba v Ljubljani še povsem neznana. Toliko bolj moramo znati ceniti plemenita siremljenja glasbenega društva Sloge, ki je baš v današnjem času, ki čuti zgodnjerenesančni glasbi precej blizu, priredila ta zanimivi kulturno-zgodovinski večer in nas upoznala s to glasbo. Marsikdo se je že zanimal za slavne Nizozemce, pa je bil navezan samo na par notnih primerov v knjigah. Tokrat pa je ta glasba zaživela in poslala živo meso in kri in nikakor ne moremo preceniti usluge, katero je storila Sloga interesentom s tem koncertom. Koncert je bil zelo dobro obiskan, skladbe so bile sprejete z — seveda manjšim razumevanjem, vendar s hvaležnostjo.

Dufayevih skladb smo čuli sedem. Dve sta bili religiozne, cerkvenega značaja, ostale pa ljubavne. So večinoma dvo- ali troglasne z orkestrom, ki večinoma poudarja glavni glas in njegovo linijo. Za moderno uho so cerkveni toni tuji, toda kdor se je hotel živeti v to intimno, prisrčno preprostost renesančne lirike, je mogel pri teh pesnih polno uživati. Čuli smo zanimive renesančne forme rondoja, romance in kanona, v katere je komponist stisnil svoje občutje. O, koliko površni in zunanji smo moderni ljudje z našo glasbo napram tej »skre-ni, pregnantni, enostavni, a tako kremeniti glasbi! Sama zunanost nas je, samo prazno ušesno mehkužje — to je bilo mogoče razumeti tistemu, ki se je potrudil živeti v Dufaya.

Zbor Sloge je svojo nalogo lepo rešil. Duša vse prireditve je bil g. Heri Svetel, kateremu gre hvala za potrivalni trud. Bila je res imenitna ideja, dati staronizozemski koncert in da ga je ravno Sloga dala, ne bi si človek mislil, ko imamo toliko, nazunaj bolj ambicioznih društev. Tem srečnejša hvala kulturni in potrivalni Slogi! Naj bi s kulturnozgodovinskimi koncerti pridno nadaljevala.

Franz Rössner iz Herzberga v Harzu, najstarejši plavač v Evropi, praznuje 8. t. m. 90.letnico rojstva. Še lani si je na tekmah priboril plavalno nagrado in izvrševal službo plavalnega mojstra.

v dolžjenimi polji mesto črnih in belih polj, in s posebnimi figurami, ki se dajo pričrvstiti na šahovsko polje, mislimo v začetku, da se moramo pred njimi zelo pazljivo obnašati in igrati drugače, kakor navadno. V kratkem času pa opaziš, da slepi šahisti ne igrajo nič drugače, kakor mi, in premikajo figure prav tako kakor mi. In tu vidimo slepce ne kot invalide, ampak kot navadne ljudi.

Tu je treba odgovoriti na vprašanje, ki se nam samo vsiljuje: »Ali ni igranje šaha prevelik napor za slepca?« Od časa, ko je profesor Binet izdal svoje delo o slepi šahovski igri, je njegova anketa dokazala, da večina šahistov igra »slepem«, to se pravi, da si ne zamišljajo cele šahovske deske z vsemi figurami. Na drugi strani dokazuje Tarasch, da preveč jasno videnje oblik lesenih figur igralca ovira, ker s svojo zunanostjo preveč vežejo njegovo pažnjo, dočim zahteva premikanje figur celo posebno vrsto energije. Če pa si igralec vso igro predstavlja v mislih, je njegovo

Premijo Din 500.000- je dobila danes
(5. XII. 1930) zopet pri nas kupljena srečka št. 18.359

Bankovno komanditno društvo
A. REIN I DRUG
Zagreb, Ilica 15, Gajeva 8
Beograd, Knez Mihajlova 47

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 130 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglaš. 5 Din. Oglasi nad svet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamo. Na vprašanja brez znanja ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Trgovska pomočnica
brez prakse išče mesta v trgovini, kjer bi dobila potrebno trgov. prakso. Pomagala bi tudi pri gospodinjstvem poslu. Ponudbe pod »Pridna« št. 13.787 na upravo.

Absol. trg. akademik
s prakso, 23 let star, knjigovodja, bilancist, perf. korespondent v nemščini, italijanščini, slovenščini, srbohrvaščini, diskretno tudi v francoščini, več strojeopisja in stenografije, išče službe. Ponudbe pod »Pet jezikov« na upravo.

Zaposlenja išče
šivilja, mati dveh deklet, brez vsakega zasluzka. - Prevzame rada kakršnakoli popravila. Naslov v upravi »Slovenca«.

Zasluzek

Lasničarji!
Nov vir dohodkov. Javite vaš naslov, priložite 3 D za odgovor. M. Vrabčič, Ptuj.

Nov vir dohodkov!
Vsak, ki ima prodajalno, lahko zasluži. Javite naslov, priložite 3 Din za odgovor. M. Vrabčič, Ptuj.

Službodobe

Mesarski pomočnik
dober, se takoj sprejme. Več mora biti tudi prodaje mesa in prost vojaščine. Naslov v upravi pod št. 13.725.

V trgovino
železnine na deželi se sprejme mlad, izučen, pošten, zdrav in močan začelnik. Ponudbe pod »Pošten« št. 13.823 na upr.

Služkinjo
ki zna opravljati vsa hišna dela, snažno in pošteno, sprejemem. - Ponudbe pod »Družina dveh oseb« na upravo.

Vzgojiteljica
se išče k 7 letnemu otroku. Ponudbe se pošljejo z navedbo plače in prepisi sprave na upravo pod »Vzgojiteljica z daljšimi službami«.

Pouk

Solerska šola
prva oblasti konc. Camernik, Ljubljana Dunajska c. 36 (Jugoslov.) - Tel. 2235 Pouk in praktične vožnje.

Nemščino in franc.
instruira akademičarka. - Naslov se izve v upravi pod št. 13.746.

Objave

Prost. javna dražba
hiše št. 100 v Zg. Šiški s pripadajočim vrtom se bo vršila 20. dec. 1930 ob 12 pri okrajnem sodišču v Ljubljani, soba 37. Izklicna cena 180.000 D.

Preklic.
Podpisana družina preklicuje svojega najstarejšega sina Ivana Kreka ter izjavlja, da v nobenem slučaju ne plača dolgove, katere bi napravil on, oz. ne prevzame nobene kupčije nase, ki bi jo sklenil on. Mesarija Krek, Skofja Loka.

Stanovanja

Stanovanje v vili
5 sob, kuhinja, kopalnica, sobica za služkinjo, telefon, blizu sv. Kristofa, se odda s 1. februarjem. Želi se solidno stranko, ki potrebuje pisarn. prostore. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.861.

Stanovanje
3-5 sob, na prometnem kraju, primerno za ordinacijo, išče za takoj ali pozneje zdravnik. Vodo, plin in elektrika so predpogoji. Plača dobro. Ponudbe pod »Ordinacija« št. 13.853 na upravo.

Gospod ali dijak
se sprejme na celo oskrbo. Maribor, Mlinska 31.

Vnajem

Gostilna
pri Slovenski materi Dimnik v Trbovljah se daje z novim letom na račun ali v najem. Julka Dimnik, Krško ob Savi.

Povešava

Hiša v Kranju
enonadstrop. (7 sob, parket in kopalnica), z velikim vrtom, se ugodno proda. Pojavnila: Gospodarska pisarna dr. Cerne, Ljubljana, Miklošičeva 6.

Kupimo

Fižol
cipro, koka, visoki in nizki, ribnični, kupi vsako količino »Proda«, Prečna ulica 6.

Pol tovorni avto
nov ali dobro ohranjen star, kupimo. Ponudbe s ceno je poslati na Gasilno društvo Bled 1.

Vrednostne papirje
srečke, obligacije delnice kupuje upravništvo »Merkur«, Ljubljana, Selenburškova ulica 6/II, tel. 30-52.

Prodamo

Nov pisalni stroj
znamke AEG se proda za 4000 Din Naslov pove uprava pod št. 13.727.

Fižol za kuho
nizke vrste od 2 do 2.75 Din, visoke vrste od 3 do 3.50 Din nudi na drobno Sever & Komp. Ljubljana, Gosposvetska c. 5.

Restavracija v Zagrebu
na izbornem prostoru v centru, z vsem inventarjem in dolgoletno izjemno pogodbo, se takoj ugodno proda. - Gjuro Valjak, Maribor.

Pubasto perje
čisto čobane po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čiste bele gospe po 150 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju L. BROZOVIC - Zagreb. Ilica 82 Kemična čistilnica perja.

Tatralimozina
pet sedežni, popolnoma nov, 5000 km vožen, se ugodno proda. Dr. Fred Crobath, Kranj.

Žepni robci
komad 2 Din pri Matek in Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj.

Spalno sobo
novo, kompletno, mehko, se poceni proda. Senekovič, pleskar, Maribor, Vojašniška 13.

Trgovino
s papirjem in galanterijo ter majhnim stanovanjem na prometnem prostoru - poceni prodam. Pojavnila daje Fr. Pichler, Maribor, Gosposka 52.

Ostanki sukna
primerni za čevlje, se dobijo ugodno pri tvrdki A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica.

Božična drevjesca
nabavlja graščina Prusnik, pošta Zagorje ob Savi.

Orehove plohe
suhe, debele 30-70 mm, dolge 2-5 m, prodam. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.852.

Citajte in širite »Slovenca«!

Običaj

Lesni trgovci in posestniki!
Ker je nastala kriza v lesni industriji, vlijudno javljam, da rečem vsled tega sedaj surovino lesa, hlodov itd. za plačilo 20% cene, kakor v pretečenem času in točno po naročilu kot vsako drugo podjetje. Lesna industrija Martinec, Skofljica.

V Mariboru
je najugodnejši nakup galanterije drobnarje parlumerije papirja šolskih potrebščin itd. - na debelo in na drobno - pri DRAGO TOSINA, Vetrinska ulica števil. 26.

Krušno moko in zeleni moka
vedno svežo, kupite zelo ugodno pri A. VOLK, LJUBLJANA, Restiška cesta 24.

Ženini - neveste!

Najceneje in najboljši: modroce, otomane, divane, feder-modroce, fotelje in garniture. Vam nudi:

F. Sajovic Ljubljana Stari trg 6

Kurja ovesa
Najbolje sušeno, pripravljenim ovesom CLAVE je masi

Dobite v lekarnah, drogerijah in trgovinah tvornice ovesnega skladarstva

M. HERNIMAN Ljubljana Varujte se potvorb

za
za tri premog
suha drva
ali koks
kličite tel 2056
oz. naročite v
Wolfovi & pi
Dom. Čebin

PROŠNJA

Ker bomo tudi letos imeli zadnji teden pred Božičem mnogo posla, Vas vabimo, da nas posetite že te dni. Sedaj si boste najlažje nemoteno izbrali Vaš gramofon oz. gramofonske plošče.

GRAMOFON A. RASBERGER
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 34

Za soboslikarska
pleskarska in žrskoslikarska dela se priporoča
Tone Malgaš
družba z o. z., LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 6.

V SNEGU!

Damske galoše	62 Din
Moške galoše	77 Din
Damske snežke	90 Din
Damske snežke z baržunom	99 Din
Damske snežke popolnoma iz kavčuga in z baržunom	129 Din
Moške snežke	145 Din
Otroške snežke — naprej od	76 Din
Damske galoše št. 34, 35 in 36 po	15 Din

Ant. Krisper, Ljubljana, Mestni trg

Bila je krepostna žena, ki je odpirala svoje roke revežem in nudila pomoč siromakom!

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom prežalostno vest, da je naša dobrosrčna mamica, gospa

ANICA FARKAŠ roj. HORVATIČ
trgovčeva soproga pri Sv. Juriju ob Ščavnici

po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere, v Gospodu zaspala v ponedeljek, dne 1. decembra ob 12, v najlepši dobi, stara komaj 48 let.

Pogreb nepozabne, vsem prezgodaj umrle blagopokojnice, bo v sredo, dne 3. decembra ob 8 zjutraj.

Sv. Jurij ob Ščavnici, dne 1. decembra 1930.

Josip Farkaš, soproga, Dragica, Pepica, Emica in Pepi, otroci, Andrej, Fric in Rudolf Horvatič, bratje, Elizabeta Gubi in Marija Farkaš, svakinje, Ela, Alojzija in Antonija Horvatič, svakinje.

V globoki žalosti naznanjamo v imenu žalujočih sorodnikov prežalostno vest, da je naša srčno ljubljena mati, tašča in stara mati, gospa

Alojzija Mayer vdova Kalischin
veleposestnica

dne 4. decembra 1930 ob 3/5 popoldne, previdena s tolažili svete vere, v 73. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspala. Truplo nepozabne preminule se bo v nedeljo, dne 7. dec. ob 3/3 popoldne v hiši žalosti, Brezno št. 15, slovesno blagoslovilo in potem na župnijskem pokopališču v Breznu položilo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Sveta maša se bo darovala v torek, dne 9. decembra ob 8 zjutraj v župnijski cerkvi v Breznu.

Brezno, Ehrenhausen, Gortina, 5. dec. 1930.

Rodbine: Janisch, Laurentsich, Potočnik.

V globoki potrtosti naznanjamo vsem prijateljem in znancom tužno vest, da je naša nadve ljubljena mama, stara mama, tašča in teta, gospa

TEREZIJA KUZMIN

dne 4. decembra 1930, po dolgem trpljenju, previdena s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice ob v soboto, dne 6. decembra ob 4 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša za dušo se bo brala v cerkvi sv. Nikolaja v torek 9. dec. ob 7 zjutraj. Ljubljana, dne 4. decembra 1930.

Emilijo in Ivan, sinova. Celestina, Francka, Marija in Julka, hčere. Alojzij Glavnik, Alojzij Tomšič in Ciril Kemperle, zetje ter vsi vnuki in vnukinje.